Ազգ

Azg
armenian daily

2 ՕԳՈՍՏՈՍ 2001 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 144 (2348)

Հռոմի պապը Հայաստան այցելելուց առաջ սովորում է հայերեն

Փաթաթված ծմեռային բաճկոնի մեջ նա գոհ նստած է վերելակ-բազմոցում, վայելում է մաքուր օդը եւ զմայլվում Աոստայի գեղատեսիլ հարթավայրով: Եվ իրեն ավելի վստահ է զգում իր աստծուն մի փոքր ավելի մոտիկ գտնվելով: Հռոմի պապ Հովհաննես Պողոս II-ն այժմ արդեն 9-րդ անգամ իր արձակուրդն է անցկացնում Հյուսիսային Իտալիայի լեռներում, համարյա ամեն օր վերելակով բարձրանում է 2700 մետր բարձրության Կոլինե Բեսաֆորկա լեռը: Հռոմի պապն օգտագործելով բնության անդորրը լիցքավորվում է ուժով իր հետագա աշխատանքի համար:

Ամեն առավոտ 81-ամյա հոգեւոր առաջնորդը նախապատրաստվում է սեպտեմբերյան ուղեւորությանը Հայաստան եւ ջանասիրաբար սովորում է հայերեն:

Եթե նա հաջորդ տարի նույնպես այցելի սարալանջին գտնվող գյուղը, ապա գյուղն ի պատիվ Հռոմի պապի կկրի նրա անունը:

Թարգմանությունը գերմանական թերթից
ՆԵՐՍԵՍ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄՅԱՆԻ

«Հայ-թուրքական հաշտեցման հանձնաժողովն» առավել կվատթարացնի Հայաստանի եւ Թուրքիայի հարաբերությունները»

Հանձնաժողովի վերաբերյալ ՀՅԴ-ն երեկ հրապարակած հայտարարությունն է պարզաբանում կուսակցության ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյանը

– Պրն Միրզախանյան, հայտարարության մեջ հատուկ անդրադարձով ազգային եւ ոչ հասարակական եք գնահատում որեւէ երրորդ պետության կողմից ֆինանսավորվող եւ ուղղորդվող հաշտեցման որեւէ հանձնաժողով: Ի՞նչն եք համարում ապազգայնացման հիմք, եւ կա՞ նման վտանգ այս հանձնաժողովի դեպքում:

– Եթե որեւէ երրորդ պետության կամ դրսի քաղաքական որեւէ ուժի կողմից նման կարգի ձեռնարկը ֆինանսավորվում է, ապա անշուշտ, այդ պետությունը կամ ուժը նախ եւ առաջ հետապնդելու է իր շահը: Իսկ ակնհայտ է, որ այս տարածաշրջանում հետաքրքրություններ կան թե հենց տարածաշրջանի երկրների, թե աշխարհում հատուկ պատասխանատվություն ունեցող պետությունների կողմից: Խորապես համոզված եմ, որ նրանց հետաքրքրությունները չեն կարող ամբողջությամբ համընկնել մեր ազգային խնդիրներին, հետեւապես էլ նախաձեռնությունը կլինի ապազգային:

– Քանի որ հայ-թուրքական հաշտեցման հանձնաժողովի հայկական կողմի կազմը համարում եք ոչ ներկայացուցչական, ո՞րն է առավել ընդգրկուն, լիարժեք կազմի ձեր տարբերակը:

– Այստեղ մեկ մոտեցում կարող է լինել: Եթե հանձնաժողովը հավակնում է լինել ոչ պետական, այլ հասարակական, ապա պիտի արտահայտի հասարակական տեսակետի հնարավորինս լայն սպեկտր: Եթե վերջինս արտահայտում է մի նեղ շրջանակի տեսակետն, այն էլ հասարակության մեջ որեւէ կշիռ չունեցող ու մերժված, ապա բնականաբար կարելի է պնդել, որ այդ հանձնաժողովում հայաստանյան ներկայացուցչությունը հասարակական հետաքրքրություն չի հետապնդում ու չի արտահայտում լայն շրջանակների կարծիքը: Սա արդեն իսկ դատապարտում է տվյալ հանձնախմբին անհաջողության, քանզի Հայաստանի հասարակության տեսակետը, կարծում ենք, ծայրաստիճան կարեւոր է:

Տես ♦ էջ 2

«Հեյդար Ալիեւը փշրեց ԱՄՆ-ի եւ Ռուսաստանի ծրագրերը»

«ԼՂ հակամարտության կարգավորման խաղաղ համաձայնագրի ստորագրումից Ալիեւի հրաժարվելը Սպիտակ տունն ընդունեց գայրույթով: ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահները Բաքվում այդպիսի համառ դիմադրություն չէին ակնկալում: Ք. Քավանոն հստակորեն որոշակիացրել էր Ադրբեջանի եւ Հայաստանի նախագահների առաջադրանքը՝ սեփական ժողովուրդներին համոզել փոխզիջումների անհրաժեշտությունը: Ռ. Քոչարյանը համաձայնեց միջնորդների առաջարկած տարբերակին, Ալիեւը՝ ոչ», երեկվա համարում գրում է ադրբեջանական «Զերկալոն»:

Թերթը հիշեցնում է, որ ԱՄՆ-ը բացահայտ խոստացել էր Ալիեւին օգնել պահպանելու Ադրբեջանի ներքաղաքական կայունությունը, եթե նախագահը ստորագրի խաղաղության պայմանագիրը, միջազգային ֆինանսական կազմակերպությունները խոստացել էին միլիարդի հասնող ֆինանսական օգնություն: «Ալիեւը փշրեց ԱՄՆ-ի եւ Ռուսաստանի ծրագրերը: Ինչո՞ւ: Պաշտոնական Բաքուն հայտարարում է, թե առաջարկված խաղաղության տարբերակը հակասում է Ադրբեջանի շահերին», նշում է «Զերկալոն»:

«Ադրբեջանը ԼՂ կարգավորման բանալին փնտրում է միայն եւ միայն Մոսկվայում, այսպիսով փորձ անելով Մոսկվային հակադրել Վաշինգտոնին, այսինքն սեպ խրել նրանց միջեւ, մոռանալով, որ ներկա փուլում ԱՄՆ-ը եւ Ռուսաստանը ԼՂ հարցում հանդես են գալիս մեկ ճակատով», գրում է թերթը, հավելելով, թե Ալիեւի պատճառով Կրեմլը եւ Սպիտակ տունը ոլորում են Բաքվի ձեռքերը:

Ադրբեջանը երբեք թույլ չի տա, որ արվեն հարաբերություններն Իրանի հետ

ԲԱՔՈՒ, 1 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ադրբեջանը երբեք թույլ չի տա, որ արվեն հարաբերություններն Իրանի հետ: Այդ մասին այսօր Բաքվում հայտարարել է Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւը ԱՊՀ-ի պետությունների ղեկավարների ոչ պաշտոնական հանդիպմանը մասնակցելու համար Սոչի մեկնելուց առաջ լրագրողների հետ կայացած զրույցի ժամանակ:

Պատասխանելով Կասպիականի վերջին դեպքերի հետ կապված հարցերին, որոնք հանգեցրել էին լարվածության Ադրբեջանի եւ Իրանի փոխհարաբերություններում, Հեյդար Ալիեւն ընդգծել է, որ չի կարելի «փոքր միջադեպը» վերածել հակամարտության: Միեւնույն ժամանակ նա նշել է, որ ներկայիս իրականության պայմաններում ոչ մի երկիր չպետք է մյուսի դեմ ուժ գործադրի:

Ադրբեջանի ղեկավարը հստակորեն նշել է, որ իր երկիրը ցանկանում է հաշտ ու խաղաղ ապրել իր բոլոր հարեւանների հետ եւ թույլ չի տա ոչ մի հակամարտություն: Ադրբեջանը, ընդգծել է նա, «խաղաղասիրական քաղաքականություն է վարում եւ ոչ մի պահանջ չունի հարեւան երկրներից»:

Անդրադառնալով ադրբեջանա-թուրքմենական հակասություններին Կասպիականում, պետության ղեկավարը հայտարարել է, որ հարեւան մերձկասպյան երկիրը պահանջներ է առաջ քաշում, որոնք «հակասում են միջազգային իրավական նորմերին»: Միեւնույն ժամանակ Հեյդար Ալիեւը արտահայտեց իր երկրի պատրաստակամությունը՝ շարունակելու բանակցությունները Թուրքմենստանի հետ, որպեսզի հարթվեն բոլոր տարաձայնությունները:

Իրանի բնական գազի վաճառքը Թուրքիային դարձյալ հետաձգվեց

ԹԵՀՐԱՆ, 1 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Օգոստոսի 1-ից պետք է սկսվեր Իրանի կողմից բնական գազի վաճառքը Թուրքիային, սակայն թուրքական կողմն արդեն որերորդ անգամ հետաձգում է ԻԻՀ-ից գազի ձեռքբերումը՝ այս անգամ պատճառաբանելով Իրանից Թուրքիա ձգվող գազատարի տեխնիկական անսարքությունը: Նշենք, որ ըստ ավելի վաղ ձեռքբերված համաձայնության՝ Անկարան պետք է գործարքի տապալման համար տուգանք վճարեր իրանական կողմին, բայց Թուրքիայի էներգետիկայի եւ բնական ռեսուրսների նախարար Ջեքի Չաքանը հայտարարել է, որ վճարումներ չեն լինի, քանի որ խնդիրը տեխնիկական ենթակառուցվածքների անսարքության մեջ է: Իրանի Գազի ազգային ընկերության ղեկավար Մուհամմեդ Նեջաթն այս առիթով հայտարարել է, թե թուրքական կողմը պարզապես առիթ է փնտրում գործարքի ձգձգման համար:

Պուտին-Քոչարյան հանդիպում Սոչիում

ԵՐԵՎԱՆ, 1 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Պուտինը, որն արդեն 4-րդ օրն է, ինչ հանգստանում է Սոչիում, ծովափնյա այդ քաղաք է հրավիրել ԱՊՀ անդամ երկրների ղեկավարներին՝ բոլորը բոլորի հետ ոչ պաշտոնական հանդիպման համար: Հանդիպման առաջին օրը՝ օգոստոսի 1-ին, նա ընդունել է ԱՊՀ անդամ պետությունների որոշ ղեկավարների, այդ թվում՝ նույն օրը Սոչի ժամանած ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանին:

Ըստ «Ազատության», ՀՀ նախագահի հետ քննարկվել են Ռուսաստանի նախագահի՝ եկող ամսին Հայաստան կատարելիք այցելության, ինչպես նաեւ Լեռնային Ղարաբաղի խնդրի կարգավորման ու տնտեսական կապերի որոշ հարցեր:

Ի դեպ, Սոչիում ԱՊՀ երկրների ղեկավարները ոչ միայն խորհրդակցելու են, այլեւ հանգստանալու: Ծովը տաք է՝ 28 աստիճան, իսկ երեկոյան ժամերին նրանց երաժշտական ճաշակը «հղկելու» են ամուսիններ Ալլա Պուգաչովան եւ Կիրկորովը, որոնք, ըստ «Ազատության», Սոչի են ժամանել Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Պուտինի հրավերով:

Իրան-Հայաստան գազամուղը հետաքրքրում է Ռուսաստանին

ՄՈՍԿՎԱ, 1 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ռուսաստանը մեծ ուշադրությամբ է վերաբերվում Իրան-Հայաստան գազամուղի շինարարության նախագծին եւ պատրաստ է քննարկել դրան մասնակցելու հարցը: Այդ մասին ՌԴ կառավարական տանը տեղի ունեցած ինտերնետային մամլո ասուլիսի ընթացքում հայտարարել է կառավարության փոխնախագահ Վիկտոր Խրիստենկոն: Խրիստենկոյի խոսքերով, Ռուսաստանն այն կարծիքին է, որ խողովակաշարերի շինարարությունը պետք է միավորի երկրներին, այլ ոչ թե տարանջատի նրանց: Նրա կարծիքով մրցակցությունը նմանօրինակ շինարարության բաղկացուցիչ մասն է, եւ Մոսկվան պատրաստ է որոնել «փոխշահավետ փոխզիջումներ Իրանի եւ Հայաստանի հետ»:

Ամենայն հայոց հայրապետի եւ Երուսաղեմի ու Կ. Պոլսի պատրիարքների խորհրդակցություններն անցան արդյունավետ

ՄԱՅՐ ԱԹՈՌ ՍԲ. ԷՋՄԻԱԾԻՆ, ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԿԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳ, 1 ՕԳՈՍՏՈՍ: Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ Ամենայն հայոց կաթողիկոսը հուլիսի 27-ին Մայր աթոռ Սուրբ Էջմիածնում հյուրընկալեց Երուսաղեմի հայոց պատրիարք Ամենապատիվ Տ. Թորգոմ արքեպիսկոպոս Մանուկյանին եւ Կ. Պոլսո հայոց պատրիարք Ամենապատիվ Տ. Մեսրոպ արքեպիսկոպոս Մութաֆյանին:

Վեհափառ հայրապետը եւ Սրբազան պատրիարքները հուլիսի 28-30-ը Բյուրականի հայրապետական ամառանոցում անցկացրին խորհրդակցություն, որի ընթացքում քննարկեցին 1700-ամյակի տոնական հանդիսությունների կազմակերպմանը, այդ առիթով Մայր աթոռ հրավիրված քույր եկեղեցիների պետերի ընդունելությանն առնչվող, ինչպես նաեւ Հայաստանյայց առաքելական եկեղեցու ներքին կյանքին վերաբերող մի շարք հարցեր:

Կարեւորվեց 1700-ամյակի հոբելյանը մեր ժողովրդի հոգեւոր կյանքի ու Հայ եկեղեցու վերանորոգության եւ նրա առաքելության լիարժեք իրականացման առիթ դարձնելու անհրաժեշտությունը:

Առանձնական խորհրդակցություններից հետո, հուլիս 31-ի երեկոյան, Բյուրականի հայրապետական ամառանոցում Նորին Սրբության բարձր նախագահությամբ Սրբազան պատրիարքները հանդիպեցին Գերագույն հոգեւոր խորհրդի անդամների, Մայր աթոռի եպիսկոպոսների եւ թեմակալ վարդապետների հետ:

Խորհրդակցություններն անցան արդյունավետ եւ եւս մեկ անգամ հաստատեցին Հայաստանյայց առաքելական Սուրբ եկեղեցու Նվիրապետական աթոռների միջեւ եղբայրության ու համագործակցության ոգին:

ԸՆԹԱՑԻԿ

ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ

ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչությունում

Հուլիսի 31-ին տեղի է ունեցել Հայաստանի Ռամկավար Ազատական կուսակցության Հանրապետական վարչության հերթական նիստը։

Վարչությունը քննարկել եւ ընդունել է թուրք-հայկական հաշտեցման հանձնաժողովի ստեղծման կապակցությամբ հայտարարություն (տպագրված է «Ազգի» նախորդ համարում)։

Նիստում լսվել է **«Ազգ»** օրաթերթի գլխավոր խմբագիր Հակոբ Ավետիքյանի հաղորդումը Ռամկավար Ազատական կուսակցության ներկայացուցիչների Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետություն կատարած այցի մասին։ Ընդունելով հաղորդումն ի գիտություն, ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչությունը որոշել է ամենայն քաղաքական աջակցություն հանդես բերել ԼՂՀ-ի սոցիալ-տնտեսական խնդիրների լուծման գործում։ Կարեւորվել է Արցախի Հարավ-Հյուսիս ճանապարհի կառուցումը, «Հայաստան» հիմնադրամի մասնակցությունն այդ բացառիկ նշանակություն ունեցող ձեռնարկին։ Վարչությունը կարեւորել է նաեւ հարաբերությունների հաստատումը եւ զարգացումը ԼՂՀ-ում գործող հասարակական-քաղաքական կազմակերպությունների, մասնավորապես ազգային-ժողովրդավարական եւ ազատական գաղափարախոսություն որդեգրած ուժերի հետ։

ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչությունը լսեց Գորիս քաղաքի «Սյունիք» ակումբի գործունեության մասին հաշվետվությունը։ Զեկուցումով հանդես եկավ ակումբի ատենապետ Էդիկ Ստեփանյանը։ Ակումբը, որը հիմնադրվել է 1991 թվականին, կուսակցության առաջին կառույցներից է, վերջին շրջանում ակտիվացրել է իր աշխատանքները, սակայն այդ գործունեությունը դեռեւս չի համապատասխանում ՀՌԱԿ-ի վերջին շրջանում որդեգրած մարտավարությանը։

Վարչությունն անհրաժեշտ գտավ, որ ակումբի ղեկավարությունն անմիջական աշխատանք իրականացնի ընտրողների շրջանում, կուսակցական կազմակերպությունը մասնակցի բոլոր մակարդակի ընտրություններին, մասնավորապես սկսի նախապատրաստվել 2002 թվականի աշնանը կայանալիք տեղական կառավարման մարմինների ձեւավորմանը։

Մեկ անգամ եւս ընդգծվեց, որ ՀՌԱԿ մարզային կառույցները պետք է գիտակցեն, որ Հանրապետական վարչությունը տնտեսական գործունեությունը կազմակերպող կամ աշխատանքի տեղավորման մարմին չէ։ Կարեւոր է, որ այդ հանգամանքը բացատրվի նաեւ ՀՌԱԿ-ի անդամությանը հավակնող քաղաքացիներին։

Օրակարգի հարցի քննարկմանը մասնակցեցին Երեւան քաղաքի ՀՌԱԿ ակումբների ատենապետները։

Վարչությունը ընդունեց թիվ 12 շրջաբերականը, որն առաջարկում է ակումբների վարչություններին հանդես գալ առաջարկություններով ՌԱԿ 80 եւ ՀՌԱԿ 10 տարեդարձների նշման միջոցառումների կազմակերպման ուղղությամբ։

Սբ. Էջմիածնում մկրտվեցին անապաստան մանուկներ

Օգոստոսի 1-ին Մայր աթոռ Սբ. Էջմիածնի մկրտարանում ձեռամբ Տ. Հովնան արք. Տերտերյանի մկրտվեցին եւ Հայ եկեղեցու սրբալույս մյուռոնով օծվեցին երկու տասնյակից ավելի թափառական երեխաներ։ Ինչպես հաղորդում է Մայր աթոռ Սբ. Էջմիածնի տեղեկատվական համակարգը, երեխաներին մկրտելու խնդրանքով Մայր աթոռ Սբ. Էջմիածնի 1700-ամյակի գրասենյակի փոխ-քարտուղար Հովնան Սրբազանին էր դիմել մուրացիկ եւ թափառական երեխաների դաստիարակությամբ զբաղվող «Նոր Հայաստան հումանիտար աջակցության կենտրոն»-ը։ Մկրտվող երեխաներին միացան նաեւ կենտրոնի մի քանի աշխատակիցներ։

Մկրտության արարողությանը մասնակցում էին կիրակի օրը ձեռնադրված 7 նորօծ քահանաները, որոնք Սրբազան հոր հետ երեխաներին բացատրում էին մկրտության, դրոշմի, հաղորդության խորհուրդները՝ հետեւելով մանուկների անվարժ խաչակնքումին։

Արարողությունից հետո երեխաներին բաժանվեցին փոքրիկ խաչեր եւ աստվածաշնչյան պատմություններով գունազարդ գրքույկներ։

Իր օրհնությունը տալով մանուկներին, Հովնան Սրբազանը մաղթեց նրանց ապագայում դառնալ հայրենիքի եւ Առաքելական մայր եկեղեցու արժանավոր ու նվիրյալ զավակներ՝ զարդարված Տիրոջ իմաստնությամբ ու շնորհներով։

«Հայ-թուրքական հաշտեցման հանձնաժողովն» առավել կվատթարացնի ...»

Սկիզբը էջ 1

– Կարծում եք՝ երկխոսությանը միտված հանձնախումբը պետակա՞ն նախաձեռնությամբ պիտի լինի, թե՞ նախընտրելի է հասարակականը։ Կամ գուցե կարելի է սրանք զուգորդե՞լ։

– Հայտարարության մեջ հստակ նշել ենք, որ հայ-թուրքական երկխոսությունն անհրաժեշտ է։

Այստեղ մենք որեւէ բացասական բան չենք տեսնում եւ առավել քան զարմանալի ենք համարում ի սկզբանե մերժողական տեսանկյունը՝ հասկանալով, անշուշտ, խնդրի բարդությունը։ Կարծում ենք նաեւ, հարաբերական են այդ երկրի պայմաններում, որտեղ ժողովրդավարական ինստիտուտները հայտնի վիճակում են։ Այս առումով սույն հանձնաժողովի թուրքական հատվածը թե թվական առումով, թե կազմով անհամեմատելի է հայկական կողմի, հատկապես հայաստանցի երկու անդամների հետ։ Թուրքական կողմը ներառում է այնպիսի գործիչների, որոնք գուցե պաշտոնական իշխանական մարմիններում չեն, բայց ամենասերտ ձեւով ներկայացնում են իշխանությունները՝ ներառյալ բարձրաստիճան զինվորական։

որ Հայաստանը եւ պետական, եւ հասարակական մակարդակներում շատ ավելի է նախապատրաստված երկխոսության, քան Թուրքիան։ Խոսքս իրական երկխոսության եւ ոչ այս հանձնախմբի մասին է։ Այս կապակցությամբ, վերջին մեկ-մեկուկես տարվա ընթացքում Թուրքիան ոչ միայն չի բացել ճանապարհները Հայաստանի համար, ինչն ընդունված կարգ է քաղաքակիրթ հարաբերություններում, այլեւ հումանիտար բնույթի հարցերում լրացուցիչ դժվարություններ է շարունակում ստեղծել՝ մասնավորապես վիզային ռեժիմի բարդացումը։ Այս ամենը պատճառաբանվում է Հայոց ցեղասպանության ճանաչման միջազգային գործընթացով։

Թուրքիան սխալ պարագայում փորձում է գնալ ոչ թե Հայաստանի, հայ ժողովրդի, անգամ պաշտոնական իրականության դեմ, այլ միջազգային կարծիքի։ Ու այս ֆոնի վրա այսպես կոչված ոչ պետական հանձնաժողով է ստեղծվում։ Նրանք, ովքեր ծանոթ են Թուրքիայում քաղաքական իրողությանը, պիտի քաջ գիտակցեն, որ ոչ պետական, հասարակական կոչվող հանձնաժողովները բավականին

Այնպես որ, կա հիմնավոր տպավորություն, որ մեզ մոտ ոչ պետական հանձնաժողովի ստեղծումն ավելի իրական է, քան Թուրքիայի դեպքում։ Մի հանգամանք էլ կա։ Այս հանձնաժողովի հայաստանյան ներկայացուցիչները լուրջ անճշտություն են թույլ տալիս՝ պնդելով, թե սա երկխոսության առաջին փորձն է։ 1977 թ.-ին ձեռնարկվել է փորձ, որը չնայած ավարտվել է անհաջողությամբ։ Ժնեւում այդ փորձին մասնակից են եղել հայ ավանդական երեք կուսակցությունների ներկայացուցիչները, իսկ թուրքական կողմը «անձնական հանգամանքով» ներկայացրել է այն ժամանակվա արտգործնախարար Չաղլայանգիլը։ Սա պատմական փաստ է, եւ հարկավոր չէ դեռ ոչինչ չարած այսօր չակերտավոր հերոսություն վերագրել երկխոսության «աննախադեպ» փորձի փաստի համար։

– Իսկ այնուամենայնիվ, երկխոսության փորձի պետակա՞ն, թե՞ հասարակական նախաձեռնությունն եք նախընտրելի համարում։

– Եթե խոսենք արդյունավետության տեսանկյունից, իհարկե, պետական մակարդակով երկխոսությունն առավել արդյունավետ է, քանզի ցանկացած ոչ պետական հանձնաժողով լավագույն դեպքում պիտի առաջարկներ մշակի եւ ներկայացնի իշխանություններին։ Սակայն սա չի նշանակում, թե պիտի թերագնահատել իրապես հասարակական հանձնաժողովի հնարավորություններն ու արդյունավետությունը։ Բայց, կրկնում եմ, խոսքս այս հանձնաժողովի մասին չէ։

– Պրն Միրզախանյան, ըստ ձեզ, ինչի՞ կհանգեցնի հայ-թուրքական հաշտեցման այս հանձնաժողովի գործունեությունը։

– Ի վերջո, սա կհանգեցնի նրան, որ որոշ մարդիկ ժամանակ կանցկացնեն եվրոպական տարբեր քաղաքներում, Ստամբուլում... Մեր երկրի այսօրվա քաղաքական իրողության, մեր ազգային կարեւորագույն խնդրին՝ Հայ դատին հավատարիմ մնալու տեսակետից նման ժամանցն անբարո է։ Առավել խորը վնասների առումով՝ անշուշտ փաստն օգտագործվելու է ու կարող է խանգարել տարբեր երկրներում Հայոց ցեղասպանության ճանաչման խնդրի բարձրացմանը, նույնիսկ պատճառ դառնալ ներհայկական պառակտումների։

Հետեւանքներից ամենալուրջն էլ թերեւս այն է, որ այս հանձնաժողովի ու նրա կազմում մեր կողմից այդ մարդկանց առկայությամբ կարող ենք Թուրքիայի հետ մեր հարաբերություններում ավելի հեռանալ, քան այսօր ենք։ Գուցե հարաբերություններն առավել վատթարանան։ Չէ՞ որ միայն հայաստանյան այդ պատվիրակների փաստը հանձնաժողովում առաջ բերեց մեր երկրի քաղաքական, գիտական, հասարակական տարբեր շրջանակների կտրուկ բացասական վերաբերմունքը։

ՍԻՍԻԹ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅԱՆ ՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

«Ամենաթանկը» մնում են բժշկական եւ իրավագիտական մասնագիտությունները

ԵՐԵՎԱՆ, 1 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Հայաստանի պետական բուհերից 2001-2002 ուսարում ամենաշատ պետպատվերով տեղեր՝ 129 տեղ, հատկացվել է ֆիզիկական կուլտուրայի հայկական պետական ինստիտուտի «ֆիզիկական կուլտուրա եւ սպորտ, ֆիզիկական կուլտուրա առողջական շեղում ունեցող անձանց համար» մասնագիտության համար։ Ինչպես տեղեկանում ենք «Դիմորդ-2001» տեղեկատուից, պետպատվերի տեղերի «առատությամբ» հաջորդը Երեւանի պետական տնտեսագիտական ինստիտուտի համաշխարհային տնտեսագիտություն մասնագիտությունն է՝ 100 տեղ, երրորդ տեղում նույն բուհի աշխատանքի տնտեսագիտություն եւ սոցիոլոգիա մասնագիտությունն է՝ 92 տեղ։ Իսկ պետպատվերով տեղերն ընդհանրապես բացակայում են Երեւանի Գեղարվեստի պետական ակադեմիայի Դիլիջանի մասնաճյուղում եւ Գավառի պետական համալսարանում։

Վճարովի համակարգի տեղերի քանակով առաջին տեղում ֆիզիկական կուլտուրայի եւ տնտեսագիտական ինստիտուտի նույն մասնագիտություններն են՝ 200 եւ 185 տեղ, իսկ երրորդը տնտեսագիտական ինստիտուտի ֆինանսներ եւ վարկ մասնագիտությունն է՝ 180 տեղ։ Վճարովի տեղեր ընդհանրապես չեն հատկացվել, այսինքն՝

միայն պետպատվեր ունեն Գյումրու Մ. Նալբանդյանի անվան պետական մանկավարժական ինստիտուտի նախազորակոչային եւ ֆիզիկական դաստիարակություն եւ Երեւանի Մ. Հերացու անվան պետական բժշկական համալսարանի բուժական գործ զինված ուժերում ֆակուլտետները։

Այս ուսումնական տարում, ինչպես արդեն մոտ 10 տարի, ուսման տարեկան ամենաբարձր վարձ սահմանված են բժշկական եւ իրավագիտական մասնագիտությունների համար։ Մասնավորապես, ամենաբարձր վարձ նախատեսված է Մ. Հերացու անվան պետական բժշկական համալսարանի բուժական գործ, մանկաբուժություն, բժշկականխարգելման գործ, ինչպես նաեւ ստոմատոլոգիա մասնագիտությունների համար՝ 700 հազար դրամ (մոտ 1300 ԱՄՆ դոլար), Երեւանի Պետական համալսարանի իրավագիտություն՝ 660 հազար դրամ (մոտ 1200 դոլար) եւ կրկին բժշկական համալսարանի դեղագործություն մասնագիտության համար՝ 500 հազար դրամ (մոտ 900 դոլար)։ (Համեմատության համար նշենք, որ Հայաստանում ամսական միջին աշխատավարձը կազմում է մոտ 40 դոլար)։ Պետական բուհերի շարքում ամենաքիչ ուսման վարձ նախատեսված է Գավառի պետական համալսարանի բնապահպանություն՝ 70 հազար դրամ (մոտ 126 դոլար), նույն բուհի հաշվողական մեքենաներ՝ 100 հազար դրամ (մոտ 180 դոլար) մասնագիտությունների համար, իսկ 120 հազար դրամ՝ մոտ 216 դոլար սահմանված է մի շարք բուհերի մի շարք մասնագիտությունների համար։

■ *Նոր նշանակումներ։ ՀՀ վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանի օգոստոսի 1-ի որոշմամբ Վարդգես Հովակիմյանը նշանակվել է ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի նախագահի տեղակալ։ Հրայր Թովմասյանն ազատվել է բնապահպանության նախարարի տեղակալի պաշտոնից, բնապահպանության նախարարի տեղակալ է նշանակվել Սամվել Ամիրխանյանը։ Արտաշես Զիրոյանը նշանակվել է բնապահպանության նախարարի առաջին տեղակալ՝ ազատվելով նախարարի տեղակալի պաշտոնից։ ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ*

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ԺԱ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
ֆաքս՝ 374-1-562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրէն
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ / հեռ. 529353
Համակարգ. ծառայութիւն / հեռ. 582483
Շուրջօրյա լրահավաք ծառայութիւն / հեռ. 529353
Apple Macintosh համակարգչային շարուածքը «Ազգ» թերթի

Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ, առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան, խստիւ արգելւում են, համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի։
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում

«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ԲԱՆԿ

Սկզբում ռազմավարություն, ապա՝ մասնավորեցում

Այս տարի կենտրոնացված ջեռուցումը կլինի միմիայն որոշ պայմանների դեպքում

Երբ Համաշխարհային բանկի երեւանյան գրասենյակում քննարկվում էր դրսի մոտ 40 աստիճանի հետ առաջին հայացքից բոլորովին առնչություն չունեցող մի խնդիր՝ Հայաստանի ջերմամատակարարումը: Երկու օրերի ընթացքում մասնագետները կքննարկեն Հայաստանի բնակավայրերի ջերմամատակարարման ռազմավարության հիմնական ուղենիշները, որի հիման վրա կկազմվի ու նոյեմբերին կառավարությանը կներկայացվի վերջնական նախագիծը: Այդ նախագիծը, որի մշակմանը մասնակցում է նաեւ ՀԲ-ն, պետք է կարողանա մասնագիտական ու հիմնավորված պատասխան տալ կարեւորագույն մի հարցի՝ ի՞նչ ուղղությամբ պետք է զարգանա ջերմամատակարարման համակարգը: Խնդիրը արդիական է, դեռ մի բան էլ՝ ուշացած, քանի որ, ինչպես **«Ազգի»** հետ զրույցում խոստովանեց ՀՀ ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի փոխնախարար Սերուժան Միքայելյանը, «մենք 10 տարի կույրի նման խարխափում էինք ջերմամատակարարման ուղիների ընտրության հարցում»: Ըստ փոխնախարարի, ռազմավարությունը պետք է հնարավորինս հստակեցնի այն ուղին, որով գնալու է Հայաստանը: Ռազմավարության մշակմանը Ճապոնիայի կառավարության կողմից տրամադրվել է 194 հազ. դոլար, ստեղծվել է ծրագրի իրականացման գրասենյակ, որը շարունակում է ամբողջ համակարգի մանրակրկիտ ուսումնասիրությունը: Արդյունքում պետք է պարզ դառնա ամբողջ իրավիճակը, որում այսօր հայտնվել է Հայաստանի ջերմամատակարարման ողջ քայքայված համակարգը: Ս. Միքայելյանը չի բացառում համակարգի կառավարման մասնավորեցումը, որն ըստ նրա կլինի ամենաարդյունավետ ձեւը: Ընդհանուր առմամբ պետք է հաշվարկվել նաեւ համակարգում նվազագույն ներդրումների չափն ու դրանց հնարավոր աղբյուրները: Ընդհանրապես, քանի դեռ չեն նշվել ռազմավարական ուղենիշները, մասնավորեցման մասին խոսք լինել չի կարող:

Իսկ մինչ կառավարությունը ՀԲ-ի օգնությամբ կփորձի գտնել երկրի ջերմամատակարարման պահպանության ու զարգացման արդյունավետ ուղիները, համակարգը պետք է ուղղակի գոյատեւի: Ինչպես տեղեկացրեց Երեւանի քաղաքապետարանի «Ջերմային տնտեսություն» ՓԲԸ-ի գործադիր տնօրեն Ռոբերտ Բուղդարյանը, այս տարի քաղաքի կենտրոնացված ջերմամատակարարումը (որը կազմում է ամբողջ բնակելի ֆոնդի մոտ 10 տոկոսը) կվերականգնվի միայն ու միայն որոշ պայմանների դեպքում. առաջին հերթին՝ ջեռուցվող շենքերի բնակարանների առնվազն 60 տոկոսը պետք է ջերմամատակարարների հետ կնքի պայմանագիր, ինչը, բնականաբար, ենթադրում է պարտականությունների կատարում: Երկրորդ՝ պետք է ամբողջությամբ մարվեն 2000-2001 թթ. պարտքերը, որոնց չափն անցնում է 4 մլրդ դրամը: Առանց դրա համակարգը չի կարող իր հերթին վճարել հսկայական պարտքերն իր մատակարարներին, որոնք կուտակվել են անցյալ տարիների ընթացքում գազի դիմաց 4 մլրդ, էլեկտրաէներգիայի՝ 125 մլն, ջրի՝ 86 մլն, համակարգի աշխատավարձի՝ 250 մլն: Ըստ պրն Բուղդարյանի՝ անցած տարիներին ջերմամատակարարման դիմաց վճարումների վիճակագրությունը (1998-99 թթ.-ին՝ 19,9 տոկոս, 1999-2000-ին՝ 24,4 տոկոս եւ անցյալ տարի՝ 34 տոկոս) թույլ են տալիս արձանագրել, որ վճարման նման ցուցանիշներով հնարավոր չէ թեթեւացնել համակարգի վերոհիշյալ պարտքերի ցուցակը: Իսկ քանի որ իրավիճակն այդպիսին է, ջերմային տնտեսության ղեկավարն առայժմ բնակիչների համար կարող է գորշ կանխատեսումներ անել՝ հորդորելով պայմանագրեր կնքել ու հնարավորության սահմաններում փակել պարտքերը:

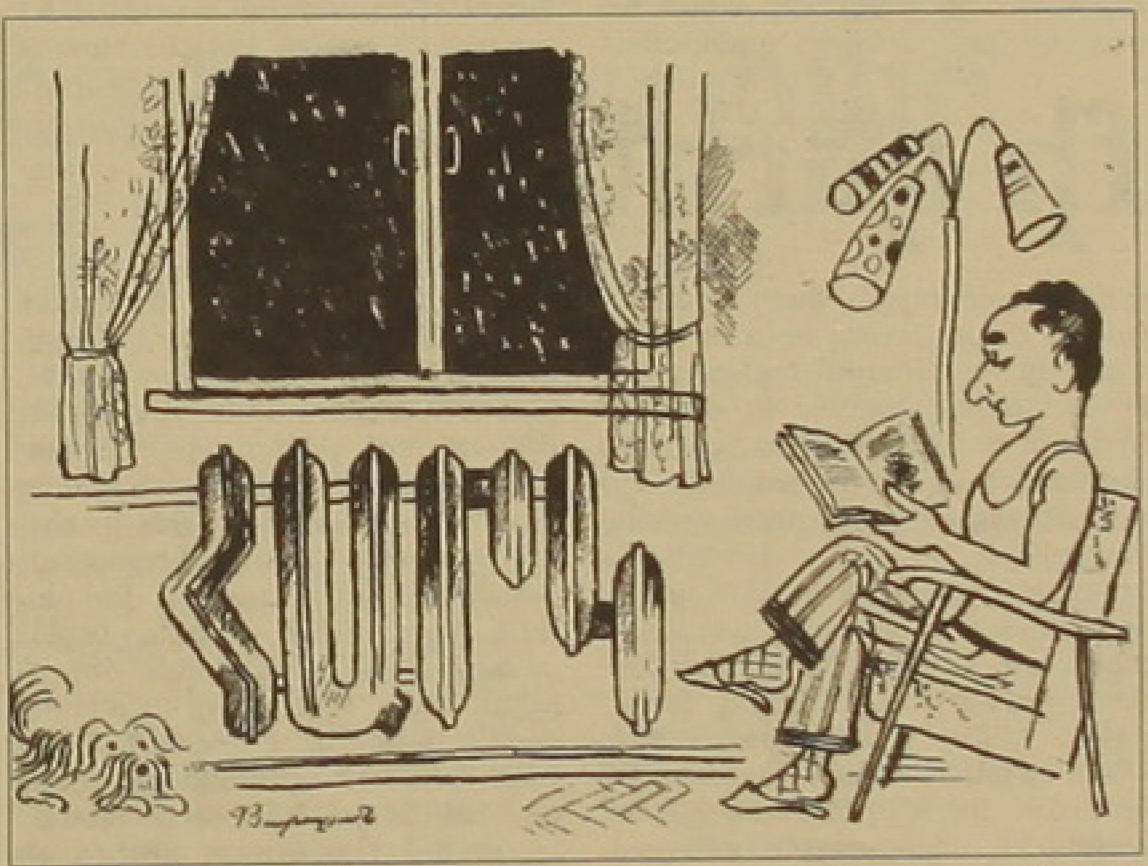

Գ. Մ.

Ցորենի ներմուծումը եւ տնտեսական մրցակցության պաշտպանությունը

Հայաստանի Հանրապետությունում ցորենի ներկրմամբ զբաղվում են 30 կազմակերպություններ: Սակայն կազմակերպությունների նման բազմազանությունն ամենեւին էլ չի նշանակում, որ այս բնագավառում ազատ մրցակցություն գոյություն ունի: Հիմնական ցորեն ներկրող կազմակերպությունը 2000 թ., ըստ պետական եկամուտների նախարարությունից մեզ տրամադրված տվյալների, եղել է «Ոսկե սաղարթը», որը ներկրել է ամբողջ ցորենի մոտ 30 տոկոսը: Այս ընկերությանը հաջորդող ներկրողների՝ «Արմիտալ» ընկերության եւ ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության ցորենի ներմուծման ծավալները կրկնակի պակաս են: Բնականաբար, մյուսների ծավալների մասին խոսելն անիմաստ է: Դրանք չնչին են: 2001 թ. առաջին ամիսներին լուծարված «Ոսկե սաղարթի», այժմ արդեն «Աստղացոլքի» ներկրման ծավալները կազմեցին ընդհանուրի 40 տոկոսը: Գլխավոր խնդիրը, որ այստեղ առաջանում է, կապված է տնտեսական մրցակցության պաշտպանության հետ: Համաձայն «Տնտեսական մրցակցության պաշտպանության մասին» օրենքի, այս ընկերությունն արդեն պետք է համարվի գերիշխող դիրք ունեցող, քանի որ չի հանդիպում էական մրցակցության եւ զբաղվում է տվյալ շուկայի առնվազն մեկ երրորդը: Սա, իհարկե, չի նշանակում, թե նրա նկատմամբ պետք է կիրառվեն համապատասխան միջոցառումներ, քանի որ դրանք կիրառվում են ոչ թե գերիշխող դիրք ունենալու, այլ այդ դիրքը չարաշահելու դեպքում: Իսկ տնտեսական մրցակցության պաշտպանության հանձնաժողովն առայժմ որեւէ եզրակացության չի եկել: Սովորաբար նման դեպքերում որպես ելակետ նկատի են առնվում տարեկան տվյալները: Այսպես թե այնպես միանշանակ է, որ ցորենի ներկրման բնագավառը հատուկենտ առավել շահութաբեր բիզնեսներից է, հետեւաբար հանձնաժողովն այստեղ առավել մանրակրկիտ վերլուծություններ պետք է կատարի:

Հաջորդ խնդիրը վերաբերում է հավասար հարկային դաշտին: Դրա անհավասարության վերաբերյալ պարբերաբար ահազանգում է «Արմիտալի» իտալական կողմը՝ «Գրանդի մոլինի» ընկերությունը: Վերջին անգամ այս ընկերության նախագահ Անտոնիո Կոստասոն եւ «Արմիտալի» տնօրեն Նիկոլա Քիազին այս մասին ահազանգել են այս տարվա ապրիլին ՀՀ պետական եկամուտների այն ժամանակվա նախարար Անդրանիկ Մանուկյանի հետ հանդիպման ժամանակ: Նրանք մասնավորապես նշել են, որ այլ կազմակերպություններ ավելացված արժեքի հարկը (ԱԱՀ) քիչ վճարելու նպատակով իրենց ապրանքը մուտքագրում են ավելի ցածր արժեքով: Այդ մասին հաղորդում տվեց նաեւ նախարարության լրատվական ծառայությունը: Հաղորդման մեջ ասվում էր նաեւ, որ նախարարությունն ուժեղացնելու էր հսկողությունը ստվերայնության դեմ նաեւ ցորենի ներկրման ոլորտում: Սակայն անցած մի քանի ամիսների ընթացքում էական տեղաշարժեր կարծես թե չեն կատարվել: Գուցե դրան խանգարեցին նաեւ նախարարության տրոհումն ու նախարարի փոփոխությունը, սակայն ամեն դեպքում խնդիրը շարունակում է մնալ չլուծված: Նման վիճակի շարունակման դեպքում շատ հնարավոր է, որ իտալական ընկերությունը դադարի Հայաստանում գործելուց, ինչի մասին վերոնշյալ հանդիպման ժամանակ ասել էր «Գրանդի մոլինիի» նախագահը: Իսկ դա կնշանակի բացասական կարծիք մեր երկրի եւ նրա ներդրումային միջավայրի վերաբերյալ՝ չխոսելով արդեն պարտաճանաչ հարկատուից զրկվելու մասին: Այդ խնդիրը նույնպես առնչվում է տնտեսական մրցակցության պաշտպանությանը, քանզի ըստ էության տեղի է ունենում անբարեխիղճ մրցակցություն, որն արգելված է վերեւում հիշատակված օրենքով:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

ԼՂՀ

Շահերը պետք է միասին պաշտպանել

ԼՂՀ ղեկավարությանն ավելի հեշտ է միջազգային ասպարեզում պաշտպանել իր շահերը, երբ նրա դիրքորոշմանն օժանդակում են քաղաքական ուժերը, նշեց ԼՂՀ արտգործնախարար Նաիրա Մելքումյանը «Ժողովրդավարական Արցախ» միության հասարակական կազմակերպության ներկայացուցիչների հետ միության Կենտրոնական խորհրդի հրավերով կայացած հանդիպման ժամանակ: Քաղաքական վարքի նման ձեւն էլ վերջին հաշվով սահմանում է հայրենիքի հանդեպ պատասխանատվությունը, ընդգծեց արտգործնախարարը:

Նաիրա Մելքումյանը նշեց, որ ղարաբաղյան խնդիրն այսօր միջազգային քաղաքականության առաջնահերթայիններից է: Նրա կարծիքով, միջազգային հասարակայնությունը եւ առաջին հերթին խոշոր տերությունները, ակնդետ հետեւում են խաղաղ գործընթացի զարգացմանը, քանզի հիմնախնդրի լուծումից է կախված ողջ տարածաշրջանի ճակատագիրը: ԱԳՆ ղեկավարը գոհունակություն հայտնեց այն փաստի կապակցությամբ, որ ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահության կողմից փաստորեն ընդունվում է ստեղծված իրողությունները հաշվի առնելու անհրաժեշտությունը, նաեւ՝ ԼՂՀ բնակչության՝ որպես հակամարտությունից տուժած կողմի շահերը: Լեռնային Ղարաբաղի բնակչության անվտանգության հանդեպ նոր սպառնալիքի կանխման համար, նշեց Ն. Մելքումյանը, հանրապետության ղեկավարությունը ձեռնարկում է ինչպես քաղաքական-դիվանագիտական, այնպես էլ այլ անհրաժեշտ քայլեր: Այս կապակցությամբ ԼՂՀ արտգործնախարարը նշեց կուսակցությունների դերի աշխուժացման հրատապությունը արտաքին քաղաքական ոլորտում: Նա, մասնավորապես, արտահայտվեց Հայաստանի եւ Լեռնային Ղարաբաղի հասարակական-քաղաքական ուժերի համագործակցության խորացման օգտին, որի նպատակը ելքն է միջազգային ասպարեզ եւ ղարաբաղյան կողմի դիրքորոշման ներկայացումը:

Գարդմանցիները պահանջում են մասնակցություն

Օրերս «Գարդման» հայրենակցական միությունը ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահների ուշադրությունը հրավիրեց այն բանի վրա, որ ղարաբաղյան կարգավորման գործընթացից դուրս է մնացել Գարդմանի հիմնախնդիրը: Դիմումում հույս է հայտնվում, որ վերջապես կգտնվի բանակցային գործընթացում միության ներկայացուցիչների մասնակցության ընդունելի բանաձեւը:

Վերջին հինգ տարիների ընթացքում սա «Գարդման» միության հինգերորդ դիմումն է, խնդրանք եւ պահանջ, հեղինակավոր ատյաններ՝ ղարաբաղյան կարգավորման ենթատեքստում քննարկել նաեւ Գարդմանի հայության իրավունքների ու շահերի պաշտպանության խնդիրը:

Երեւանում կբացվի զորավար Բաղրամյանի տուն-թանգարանը

Շուտով Երեւանում կբացվի հայ փառապանծ զորահրամանատար Հովհաննես Բաղրամյանի տուն-թանգարանը: Դրա մասին «Դեֆակտո» գործակալության թղթակցին հայտնեցին միջոցառման կազմակերպիչ «Մարշալ Բաղրամյան» հասարակական կազմակերպությունից, որի հիմնական նպատակը աճող սերնդի ռազմա-հայրենասիրական դաստիարակության ամրապնդման լույսի ներքո փառապանծ զորավարի ժառանգության ուսումնասիրումն ու կանոնավորումն է: Թանգարանի բացումը կամփոփի «բաղրամյանական եռերգությունը». մետրոյի կայարան քաղաքային պողոտա ռազմական փառքի թանգարան:

ԴԵ ՖԱԿՏՈ

ԳԵՂԱՐՔՈՒՆԻՔ

«Մարդահամարի արդյունքները կլինեն արժանահավատ»

Օգոստոսի 1-ին աշխատանքային այցով Գեղարքունիքի մարզում էր ՀՀ ազգային վիճակագրական ծառայության պետ Ստեփան Մնացականյանը: Մարզպետարանում համայնքների ղեկավարների հետ հանդիպման ժամանակ պրն Մնացականյանը լուսաբանեց մարդահամարի հետ կապված խնդիրները եւ այն աշխատանքների շրջանակները, որոնք ի պաշտոնե դրված են համայնքների ղեկավարների վրա: Իսկ ԱՎԾ Գեղարքունիքի մարզային գործակալության պետ Հակոբ Բաղալյանի հայտնած տեղեկություններով, մարզում արդեն ավարտվում է 2001 թ. մարդահամարի կարեւոր փուլերից մեկը՝ մարդահամարի կազմակերպման պլանների կազմումը, որով ամբողջանում են մարզի յուրաքանչյուր բնակավայրի մարդահամարային, հրահանգչական եւ հաշվային տեղամասերը: Ըստ Հ. Բաղալյանի, մարզի տարածքը բաժանվել է 16 մարդահամարային, 152 հրահանգչական եւ 941 հաշվային տեղամասերի: Մարդահամարի անցկացման առավել աշխատատար եւ խնդրահարույց գործոն է դիտվում Սեւանա լճի ափամերձ հատվածի հանգստյան գոտու մեծաքանակ եւ մեծ տարածության վրա սփռված ժամանակավոր 6300 տեղով կացարանների եւ համայնքներից հեռու գտնվող 57 անասնապահական ամառանոցների առկայությունը, որոնցում մարդահամարի անցկացման պահին կարող են լինել բնակիչներ: Այնուհանդերձ ամեն ինչ կարվի, որպեսզի հաշվառվի յուրաքանչյուր բնակիչ, վստահեցրեց Ստեփան Մնացականյանը: Իսկ մարդահամարի վերջնական արդյունքների հրապարակման արժանահավատության մասին ներկաների անհանգստությանն ի պատասխան պրն Մնացականյանը նշեց, որ թվերն ամփոփվելու են թանկարժեք եւ հատուկ համակարգիչների միջոցով, ու ոչ մի օպերատոր ի զորու չէ փոխել վերջնական արդյունքները:

ՏԻԳՐԱՆ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

ՑԱՎԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

«Ազգի» խմբագրակազմը սգում է իր նախկին աշխատակից **ՍՈՖՅԱ ՄՈՒՐԱԴՈՎԱՅԻ՝ ՍՈՆԱ ՄԱՅՐԻԿԻ** մահը եւ խորապես ցավակցում նրա հարազատներին:

Հոգեհանգիստը այսօր՝ օգոստոսի 2-ին, ժ. 19^{00}-ին, հուղարկավորությունը վաղը, ժ. 15^{00}-ին:

Հասցեն՝ Նորքի 1-ին զանգված, 1 ա շենք, բն. 29:

Քաղաքական

Հավակնոտ անվանմամբ եւ թեկուզ հայկական կողմի տարօրինակ կազմով հայ-թուրքական հանձնաժողովը սկսեց գործունեության ոչ պաշտոնական փուլը: Անհասկանալի սկզբունքներով ու նման կազմով հանձնաժողովի իրավազորության եւ իրական հնարավորությունների մասին արդեն շատ է գրվել, չնայած, կարծում եմ, գնահատականները հետո են տրվելու: Իսկ հիմա կուզենայի հայ-թուրքական հարաբերությունների զարգացման հեռանկարները քննարկել քիչ այլ տեսանկյունից:

Այսօր ակնհայտ է մեկ բան՝ թուրքական հասարակության մեջ եւ քաղաքական շրջանակներում հասունացել է համոզմունք Հայաստանի հետ նորմալ հարաբերությունների հաստատման անհրաժեշտության մասին: Ընդ որում թուրքական կողմը, երեւի համա-

Հին պատրանքի գերիները

րելով, որ նման հարաբերությունները ավելի կարեւոր են Հայաստանի, քան Թուրքիայի տնտեսության համար, կջանա հասնել առավելագույն զիջումների: Այսինքն, Անկարան պատրաստվում է մեծ սակարկության եւ կարգի է բերում ապագա խոշորամասշտաբ բանակցություններում պարտնյորի վրա ազդելու իր ողջ զինանոցը:

Իհարկե, ողջամիտ, քաղաքական ծայրահեղություններից զերծ մարդիկ Հայաստանում նույնպես կարծում են, որ վաղ թե ուշ պետք է կարգավորվեն հարաբերությունները հարեւան երկրի հետ, եւ ոչ միայն ի շահ երկու երկրների, այլեւ հանուն քաղաքական կայունության տարածաշրջանում, առանց որի տնտեսական աճն անհնար է նույնիսկ Հարավային Կովկասի՝ նավթ ունեցող միակ երկրի համար: Իսկ ցանկության դեպքում կարելի է հայ-թուրքական մերձեցումը դժվարացնող բազում պատճառներ գտնել: Սակայն բնութագրական է, որ առանց պայմանավորվելու կողմերը կարծես աչք են փակում մի շարք հակասությունների առջեւ: Արդյունքում՝ մնացել են երկու երկրների համագործակցությանը խոչընդոտող երկու հիմնախնդիրներ՝ ցեղասպանությունը եւ ղարաբաղյան հարցը:

Հնարավո՞ր է, արդյոք, տվյալ հիմնախնդիրների մոտեցումներում հակասությունների հաղթահարում: Կարծես թե լրացել է դիվանագիտական երկիմաստությունների եւ հարցի շուրջ անիմաստ պտույտներ գործելու ժամանակը: Կողմերի դիրքորոշումները շատ հստակ են. Հայաստանը մտադիր չէ քննարկել «ցեղասպանություն» բառի կիրառման իրավազորության հարցը եւ մերժում է XX դարի սկզբում հայերի ցեղասպանության փաստը կասկածի տակ դնող ցանկացած փորձ: Թուրքիան պահանջում է լրիվ զինաթափություն եւ Ղարաբաղը վերադարձնել Ադրբեջանի իշխանության ներքո: Եթե չլինի ճկուն եւ դիալեկտիկ մոտեցում իրավիճակին, ապա լիովին ակնհայտ է, որ այն հայտնվել է փակուղում: Իմիջիայլոց, երկրների եւ տարածաշրջանի շահերն իրականում պահանջում են նոր, կառուցողական քայլեր, քանզի, շախմատային լեզվով ասած՝ «պատային» իրավիճակը չի համապատասխանում ժողովուրդների շահերին: Ակներեւաբար, հենց այդ պատճառով վերջերս թուրք քաղաքագետները, խոսելով թուրք-հայկական հարաբերությունների խնդիրների մասին, ավելի հաճախ են դիմում թուրք-հունական հարաբերությունների կարգավորման փորձին: Սխեման պարզ է եւ լիովին տեղավորվում է քաղաքական ողջամտության տրամաբանության մեջ՝ կողմերը ժամանակավորապես հրաժարվում են անլուծելի հակասությունները լուծելու փորձերից եւ ջանում համագործակցություն ստեղծել նման հակասություններից զերծ ոլորտներում:

Թվում է, թե ծայրահեղ դեպքում կարելի է քննարկել նման տարբերակը: Բայց արդյոք պե՞տք է: Ահա թե որն է հարցը: Եվ ոչ միայն բանն այն է, որ հայ-թուրքական հարաբերությունները լի են վիրավորանքներով, չհասկացման պահերով, անհանդուրժողականությամբ. վերջապես, նպատակահարմարությունն ազգամիջյան հարաբերությունների վրա ազդելու իր միջոցներն ունի: Գլխավոր խնդիրն այն է, որ ցեղասպանությունից եւ Ղարաբաղից բացի կա եւս մեկ հանգամանք, որն այսօր անմիտ է դարձնում հայ-թուրքական լուրջ երկխոսության ցանկացած փորձ: Դա այն է, որ Թուրքիան միանշանակ եւ անառարկելիորեն պաշտպանում է Ադրբեջանի շահերը: Անկարայի քաղաքական կամքը տվյալ հարցում լիովին համընկնում է Բաքվի քաղաքական կամքին: Տիպական դեպք, երբ պոչն է թափահարում շանը: Ինչո՞ւ այդպես պատահեց, ինչո՞ւ տարածաշրջանի չափանիշներով այդ մեծ ու հզոր տերությունը թույլ տվեց իրեն ճորտացնել: Մի՞թե պատճառը սոսկ Բաքվի նավթի հանդեպ շահադիտական հետաքրքրությունն է: Շատ պարզունակ կլիներ նման բացատրությունը:

Խորհրդային Միության փլուզումն ու նրա տարածքում այլոց թվում նաեւ թուրքալեզու մի շարք պետությունների գոյացումը հանգեցրին Թուրքիայում պանթուրքիզմի գաղափարի հերթական վերակենդանացման: Տեսականորեն առաջացավ մեկ հզոր, ողջ երկրագնդի աշխարհաքաղաքականությունը վերաձեւելու ունակ բռունցքում այդ ժողովուրդներին միավորելու իրական հնարավորություն: Սակայն ինչպես շուտով պարզվեց՝ սոսկ տեսականորեն: Ինչն, իմիջիայլոց, կանխագուշակել էին թուրքալեզու ժողովուրդներով բնակեցված նախկին խորհրդային հանրապետություններում Թուրքիայի բուռն գործունեությանը ուշադիր, բայց որոշակի տարակուսանքով հետեւող մարդիկ: Իսկ ընդհանրապես, Թուրքիայի ակտիվությունն ավարտվեց այդ պետություններում մի քանի տասնյակ մզկիթներ կառուցելով եւ թուրքական դպրոցներ բացելով: Հետո եկավ սթափության եւ հիասթափության պահը, ինչը սպասելի էր: Իր ողջ արտաքին հմայքով հանդերձ, պանթուրքիզմը առավել կենսունակ գաղափար չէ, քան, ասենք, պանսլավոնիզմը: Օրինակ՝ Ռուսաստանի ներկայիս վերաբերմունքն Ուկրաինայի հանդեպ: Ուղղակի սլավոնները թուրքալեզու ժողովուրդներից առաջ համոզվեցին, որ էթնիկ ազգակցական լինելը, լեզուների մոտիկությունը բավարար հիմք չեն միացման համար: Առավել համոզիչ է արաբների օրինակը, որոնք, թվում է, լինելով միասնական ժողովուրդ, հաճախ չեն կարողանում ընդհանուր լեզու գտնել սկզբունքային, ճակատագրական հարցերում:

Թուրք քաղաքագետներն ակնհայտորեն չափազանցնում էին թուրքալեզու ժողովուրդների՝ միմյանց հանդեպ փոխադարձ ձգտումը: Պետությունը, կենդանի օրգանիզմի նման, հենց ձեւավորվում է, իսկույն հայտնվում են վառ արտահայտված ազգային շահեր, ինքնապաշտպանության եւ ինքնապահպանման բնազդ: Նախկին խորհրդային հանրապետությունները դեռեւս չեն կշտացել ազատությունից, նրանց ժամանակ է պետք իրենց ազգային ամբիցիաներն իրացնելու համար: Իսկ դա անվերջ գործընթաց է: Եվ Թուրքիայում ակնհայտորեն թերագնահատել են նաեւ խորհրդային հանրապետությունների ինտեգրացման աստիճանը, ինչը ժողովուրդների մտածողության մեջ առաջացրել է որակական փոփոխություններ: Մտածում եմ, շտապեցին նվազեցնել Ռուսաստանի ազդեցության ուժը հետխորհրդային տարածքում: Ինչ վերաբերում է Ռուսաստանի Դաշնության կազմում գտնվող թուրքալեզու ժողովուրդներին, ապա պանթուրքիստական տրամադրություններով տոգորված շրջանակների՝ դրանց թուրքական «միացման» մեջ ներգրավվելու հաշվարկները ուղղակի պարզունակ են եւ այդպիսին կմնան ոչ միայն մոտակա, այլեւ հեռավոր ապագայում: Չեչնիան ծանր դաս եղավ ոչ միայն Ռուսաստանի, այլեւ ծանր դաս՝ չեչենների եւ շատ ուսանելի՝ հնարավոր բոլոր անջատողական ուժերի համար: Բեկումնային իրավիճակից ծնված դեգերումներն ու անորոշությունը հաղթահարված են, Ռուսաստանում վերջնականապես գերակշիռ դարձան նպատակամղված միտումները: Այսուհետ չեչենական դիմադրությունը, եթե նույնիսկ շարունակվի տասնամյակներ, կծառայի Ռուսաստանի համախմբմանը, այլ ոչ թե մասնատմանը:

Այս գործընթացները լիովին վերաբերում են նաեւ Ադրբեջանին, սակայն այս երկիրը, ցանկանալով ղարաբաղյան հակամարտությունը շտապ լուծել հօգուտ իրեն, շտապեց Թուրքիային հայտարարել իր նոր ավագ եղբայր եւ ստանձնեց թյուրք ազգականներից ամենամեծավորի դերը: Իհարկե, ազգակցության խնդիրներն իրենց խնդիրներն են: Բայց Թուրքիան, դառնալով առաջին հերթին պանթուրքիզմի գաղափարի պատանդը, բավարար չափով ծանր պարտավորություններ ստանձնելով, երկու ոտքով խրվել է Ադրբեջանի հետ «եղբայրական հարաբերություններում»: Եվ ի՞նչ է ստացել դրա փոխարեն: Նավթային դրախտը դեռեւս մնում է մեծ հարցականի տակ: Գրավելով այդքան միանշանակ ադրբեջանամետ, այլ կարծիքներ չհանդուրժող դիրքորոշում, նա իրեն զրկել է տարածաշրջանում խաղաղության ու կայունության երաշխիքի ընդունակ խոշոր տերության դերից: Այդ պատճառով նա չի կարող ներգրավվել ղարաբաղյան կարգավորման գործընթացում, ծայրահեղ դեպքում հայկական կողմը կընդդիմանա դրան:

Ըստ էության, տարիմաստային իրավիճակ է ստեղծվել. առանց Ադրբեջանի «թույլտվության» Անկարան չի կարող թուրք-հայկական հարաբերությունների ուղղությամբ թեկուզ մի քայլ կատարել: Ադրբեջանցի քաղաքական գործիչներն ուշադիր հետեւում են թուրք քաղաքագետների վարքագծին, ինչպես գյուղացի սկեսուրներն իրենց հարսներին: Ասված մի արասցե, եթե մեկն սկսի խոսել Հայաստանի հետ հարաբերությունների բարելավման մասին, իսկույն հսկայական աղմուկ կբարձրանա, օգնության կկոչվեն Թուրքիայի ազգայնական շրջանակները: Իսկ Բաքվում ինչպիսի ուշադրությամբ են հետեւում թուրքական մամուլին՝ պահպանելով նրա հակահայկական «անաղարտությունը»: Հենց որ նրանց թվում է, թե Հայաստանի ու հայերի մասին սկսեցին մի քիչ չեզոք գրել, իսկույն տագնապ է հայտարարվում: Իսկ բաքվեցի քննադատների խոսքի երանգն ուղղակի անզուգական է՝ անպատկառ պահանջկոտից մինչեւ խղճուկ - լացկան: Եվ հանդիմանանքներ, հանդիմանանքներ՝ եղբայրական պարտականությունների խախտման համար: Ընդ որում, նրանց համար Ղարաբաղը քիչ է, նրանք ավելի կատաղի են ժխտում ցեղասպանության փաստը, քան թուրքերը:

Ավաղ, նույնիսկ աներես եւ ձանձրալի հարազատ եղբայրը կարող է զզվեցնել, ինչը տեղի ունեցավ տվյալ դեպքում: Վերջերս Բաքվում, Ստամբուլում եւ Անկարայում մեր գործընկերների հետ հանդիպումների ժամանակ համոզվեցինք, որ թուրքերն արդեն նեղվում, տհաճություն են զգում եղբայրության այդ տարօրինակ դրսեւորումից: «Նրանք ուզում են, որ մենք իրենց զինենք, ֆինանսավորենք, պաշտպանենք միջազգային ասպարեզում, բայց միեւնույն ժամանակ իրենք հրամայեն, իսկ մենք կատարենք այդ հրամանները»: Ահա ադրբեջանցիների մասին մի թուրքի դատողությունները: Ցանկության դեպքում կարելի էր ավելի խիտ արտահայտություններ մեջբերել: Իհարկե, չի կարելի գերագնահատել Բաքվի եւ Անկարայի միջեւ հակասությունների հնարավորությունը, առավել եւս դրանց վրա հույս դնել: Բայց չարժե չափազանցել նաեւ թուրք-ադրբեջանական դաշինքի ամրությունը:

Իմիջիայլոց, շարունակելով թուրքական բարեկամության մասին քաղցր խոսքերը, Ադրբեջանն ավելի ճարպիկ գտնվեց՝ Բաքվի քաղաքական գործիչներն սկսեցին բացահայտորեն սիրախաղ սկսել Մոսկվայի հետ: Իսկ Անկարան շարունակում է ավելի փաստորեն քարշ տալ «եղբայրության» կապանքները: Բանն, իհարկե, ավելորդ նվիրվածության մեջ չէ: Թուրք քաղաքական գործիչները բավական սթափ են գնահատում թուրքալեզու երկրների միության պլանի տապալումը: Որոշ կուսակցությունների ներկայացուցիչներ, խոշոր քաղաքական գործիչներ Անկարայում բացահայտորեն խոսում էին, որ սխալվել են իրենց հաշվարկներում: Նախկին խորհրդային թուրքալեզու հանրապետությունները չէին երազում նոր ավագ եղբայրների մասին, նրանք սպասում էին տնտեսական օգնության, իսկ Թուրքիայի տնտեսությունը ճգնաժամ է ապրում, Թուրքիան այսօր ի վիճակի չէ օգնել այլ երկրների: Հենց դրա համար էլ, ասում էին նրանք, երկիրը չի ձգտում իր վրա վերցնել բոլորի հանդեպ օբյեկտիվ եւ հավասար վերաբերմունք ունեցող մեծ տերության դեր, այլ որոշել է սատարել Ադրբեջանին: Ճգնաժամը կասկած չի հարուցում: Բայց ընդհանուր առմամբ, լիովին հասկանալի չէ տրամաբանությունը: Եվ չի համընկնում այնպիսի բանակ ունենալու ցանկության հետ, որի հզորությունը գերազանցում է երկրի պաշտպանության համար անհրաժեշտ նվազագույնը:

Ցանկացած դեպքում, Թուրքիան գիտակցում է իր պարտությունը: Բայց ինչո՞ւ է այդպես համառորեն կրկնում սխալները: Նա ի՞նչ շահ ունի Հայաստանի հանդեպ կոշտ դիրքորոշումից: Ոչ մի: Տարածաշրջանը՝ եւս: Մեր ժողովուրդների պատմությունը հաշվվում է դարերով, եւ դա բարդ պատմություն է: Թուրքիան միշտ օժանդակում է անդրկովկասյան իր հավատակիցներին: Բայց ցանկացած դեպքում չկան միասնական հայ-թուրքական հարաբերություններ: Դրանք կարող են գոյություն ունենալ սոսկ տեսաբանների աշխատություններում, գործնական քաղաքականության համար դա անհեթեթություն է: Թուրքիան ու Ադրբեջանը դեռ առանձին պետություններ են, ինքնուրույն, եւ նրանց միջեւ կան դեռեւս ոչ բացահայտ տարաձայնություններ: Հայ-թուրքական հարաբերությունները պետք է առանձնացվեն հայ-ադրբեջանական հարաբերություններից: Դա կլինի հօգուտ բոլոր ազգերի՝ ինչպես Հարավային Կովկասում, այնպես էլ նրա սահմաններից դուրս: Արհեստականորեն ստեղծված իրավիճակները խախտում են հարաբերությունների զարգացման բնական տրամաբանությունը: Յուրաքանչյուր երկիր պետք է հանդես գա իր անունից եւ պատմության՝ սկզբունքորեն նոր փուլ մտած տարածաշրջանում պաշտպանի իր շահերը: Դաշնակցային հարաբերությունները եւս պետք է հստակ գծված ու կանխագուշակելի լինեն, անկերպարանք «եղբայրությունն» անորոշ երեւույթ է: Իսկ ցանկացած անորոշություն վտանգավոր է երկրների եւ ժողովուրդների հարաբերությունների համար: Հատկապես նման բարդ ժամանակներում եւ նման բարդ տարածաշրջանում:

ՎԱԼԵՐԻ ԱՅԴԻՆՅԱՆ
Հատուկ «Դե ֆակտոյի» համար

ՔԱՂԱՔԱՑՈՒ ԱՄԲՈՆ

Ո՞ր կուսակցություններն են պառակտվում

Մամուլում, ռադիոյով վերջերս շատ են խոսում, որ որոշ կուսակցություններից արագորեն հեռանում են անդամները, մի տեղ մաս-մաս բաժանելով կուսակցությունը, մյուսում՝ էապես ցրելով կազմը: Պատճառը փնտրելով, «Ազատություն» ռադիոկայանի թղթակիցները դիմել են տարբեր քաղաքական գործիչների, պատգամավորների եւ, ինչպես հայտնեցին, բոլորը միաձայն կուսակցությունների պառակտումը բացատրել են իշխանավորների «չարագործությամբ»:

Ես կուսակցական չեմ: Բայց որպես քաղաքացի շահագրգռված եմ, որ ամեն ինչ իրականությանը համապատասխան գնահատական ստանա: Եվ այդ տեսակետից կարող եմ պնդել, որ իրոք, որոշ կուսակցությունների պառակտումը չարագործության հետեւանք է: Իսկ չարիքը որտեղի՞ց է գալիս: Նախ, որոշ մարդկանց հիշեցնենք մի տարրական ճշմարտություն. յուրաքանչյուր կուսակցություն սկզբունքորեն տարբերվում է այլ կազմավորումներից իր ընդգրկման ծավալով արտահայտելով ժողովրդի առավել լայն շերտերի շահերը: Եվ կուսակցական սկզբունքը, գաղափարախոսությունը (ինչի հիմքի վրա կազմվել է) չի կարող կախված լինել ինչ-որ մեկի անվան, հեղինակության հետ: Պատմությունը վկայում է, որ կուսակցությունները ծնվում են հասարակական պահանջով եւ գոյատեւում են երկարատեւ՝ նույնիսկ չնշելով հիմնադիրների անունը: Այդպիսին են, օրինակ, Անգլիայի Պահպանողական եւ Լեյբորիստական, ԱՄՆ Հանրապետական եւ Դեմոկրատական կուսակցությունները: Այլ եվրոպական երկրներում նույնպես կուսակցությունները ճանաչվում են հենց հասարակական գաղափարական սկզբունքներով, առանց հիշելու՝ հիմնադիրների անունները: Իսկ փոքրիկ Հայաստանում, որտեղ գրանցված կուսակցությունների թիվը գերազանցում է 60-ը, հնարավոր չէ բան հասկանալ, եթե չհիշենք հիմնադրի անունը: Օրինակ, «21-րդ դար» կուսակցություն: Եթե չիմանաս, որ դրա հիմնադիրը Դավիթ Շահնազարյանն է, չես կարող իմանալ՝ ինչ նպատակ ունի այդ կազմավորումը: Այստեղից պարզ հետեւանք. եթե, Աստված չանի, մի բան պատահի Շահնազարյանի հետ՝ նույնն էլ պատահելու է իր «21-րդ դարի» հետ: Իսկ եթե կուսակցությունը ստեղծվում է ավանդական, ռազմավարական սկզբունքով, այդպիսին ոչ մի դեպքում չի պառակտվի, չի ցրվի: Նույնիսկ եթե իշխանավորները (ինչպես հիմա ասում են) ցանկանան, տիրեն: Հեռու չգնանք, հիշենք 1994 թ. վերջը, երբ նախկին իշխանավորները որոշեցին «օրինական» ձեւով արգելել Հայաստանում մեր ազգային ավանդական կուսակցություններից մեկի՝ Դաշնակցության գործունեությունը: Արդյունքում չեզոքացվեց ոչ թե դարից ավելի կյանք ունեցող կուսակցությունը, այլ՝ նրա հակառակորդը: Նույնը պատահեց, տարբեր մեթոդներով, ՀՌԱԿ-ի նկատմամբ: Ստացվեց միեւնույն արդյունքը:

Իսկ ինչ վերաբերում է այն հարցին, որ, իրոք, Հայաստանում վերջերս պառակտվում են կուսակցություններ, մեր խորին համոզմամբ՝ այդ պրոցեսը չի դադարի, որովհետեւ անբնական ձեւով ստեղծված, «անձնական, խմբակային կուսակցությունները բնականաբար դատապարտված են վերացման: Եվ կասկած չկա, կգա ժամանակ, որ Հայաստանում, ինչպես զարգացած երկրներում, կուսակցությունների թիվը չի գերազանցի 5-7-ը:

ԱՐԿԱԴԻ ՄԱՐՈՒԹՅԱՆ

ԱԶԳ

Նախագահ Քոչարյանը պետք է միջամտի

Ինչպես խոստացել էինք, ստորեւ թարգմանաբար ներկայացնում ենք «Կալիֆոռնիա կուրիեր» թերթի խմբագիր Հարութ Սասունյանի վերջին խմբագրականը հայ-թուրքական հանձնաժողովի պառակտիչ առաքելության մասին:

Նախորդ հոդվածներիցս մեկում այն միտքն էի արտահայտում, որ վերջերս ստեղծված հայ-թուրքական հաշտության հանձնաժողովն իր առաջ դնելով թուրքերի հետ երկխոսություն սկսելու նպատակը, կարող է ավարտվել հայերին հայերի դեմ հանելով: Ես մասնավորապես մտավախություն էի արտահայտել, որ նման հանձնաժողովը կարող է պառակտել հայերին՝ վատացնելով հարաբերությունները Մ. Նահանգներում գործող հայկական լոբբիինգի երկու կազմակերպությունների՝ Ամերիկայի հայկական համագումարի եւ ՀՅԴ Հայ դատի հանձնախմբի միջեւ: Հայկական համագումարը, որի տնօրենների վարչության նախագահ Վան Գրիգորյանն այդ հանձնաժողովի 4 հայ անդամներից մեկն է, հաղորդագրություն է հրապարակել, որով պաշտպանում է հանձնաժողովի ստեղծումը, մինչդեռ Հայ դատի հանձնախմբի հովանավոր ՀՅԴ-ն ուժգնորեն դատապարտել է դրա գոյառումը:

Մտահոգություն էի արտահայտել նաեւ այն մասին, որ այս հակամարտությունը կարող է ստիպել ՀՅԴ-ին վերանայելու Հայաստանի խորհրդարանում Քոչարյանին պաշտպանելը: Նախագահական խոսնակը անցյալ շաբաթ հայտարարեց, որ չնայած նախագահը տեղյակ էր հանձնաժողովի ստեղծման շուրջ ծավալված քննարկումներին, անձամբ դեր չուներ դրանում: ՀՅԴ-ն մյուս կողմից դժգոհություն արտահայտեց այն առիթով, որ արտգործնախարար Վարդան Օսկանյանը թռուցիկ տեղեկություններ ուներ հանձնաժողովի ստեղծման վերաբերյալ:

Փոխադարձ մեղադրանքների այս անառողջ մթնոլորտը մաքրելու միտումով առաջարկել էի, որ Հայկական համագումարի եւ Հայ դատի ղեկավարները Վաշինգտոնում ինչքան հնարավոր է շուտ հանդիպեին եւ փորձեին ընդհանուր մոտեցում դրսեւորել թուրքերի հետ բանակցելու կրիտիկական հարցում:

Հայաստանի նախկին արտգործնախարար եւ այդ հանձնաժողովի անդամ Ալեքսանդր Արզումանյանը Հայաստանում հրապարակված մի հարցազրույցի ընթացքում «հրհրիչ հայտարարություն» էր որակել իմ նախազգուշացումները: Նա հավաստիացրել էր, որ Հայկական համագումարի եւ Հայ դատի հարաբերությունները միշտ գերազանց են եղել եւ մտահոգվելու կարիք չկա: Նա խիզախորեն կանխագուշակում էր, որ ոչ սփյուռքը, ոչ էլ Հայաստանի ժողովուրդն այս հարցի շուրջ չեն պառակտվի:

Պրն Արզումանյանի ակնարկները ցույց են տալիս, որ հակառակ նախկինում զբաղեցրած իր բարձր պաշտոնին եւ ՀՀՇ նախագահի լինելուն, նա գաղափար անգամ չունի Հայաստանում եւ սփյուռքում տեղի ունեցող զարգացումներից: Նրանք, ովքեր անցյալում աշխատել են նրա հետ, վկայում են, որ եւ որպես ՄԱԿ-ում դեսպան, եւ որպես արտգործնախարար աշխատելիս նա նույնքան անտեղյակ էր ինչպես հայաստանյան, այնպես էլ միջազգային անցուդարձերից: Թվում է, թե հակառակ տարիների փորձի նրա գիտելիքներն այնքան էլ չեն ավելացել: Այս պարոնի տգիտությունն առանձնապես մտահոգիչ է, քանի որ որպես արտգործնախարար ինքն էր Թուրքիայի եւ Ադրբեջանի հետ բանակցում Ղարաբաղի եւ այլ կարեւոր հարցերի շուրջ: Չափազանց անհանգստացնող է այժմ այն փաստը, որ նա այն չորս հայերից մեկն է, որոնք հանձնաժողովում ընտրված են բանակցելու փորձառու թուրքերի հետ: Հանձնաժողովը կազմակերպողներն ավելի լավ ընտրություն չէին կարող կատարել՝ իրենց իսկ նախաձեռնությունը որակազրկելու համար:

Պարզաբանելու համար միտքս նշեմ, ցավոք, որ իմ հոռետեսական մտավախություններն ավելի շուտ իրականություն դարձան, քան ենթադրում էի: Անցյալ շաբաթ Վաշինգտոնում Ներկայացուցիչների պալատի օրակարգում Հայոց ցեղասպանության բանաձեւը դարձյալ ներառելու ժամանակայնացման եւ մեխանիզմների շուրջ արդեն իսկ հակամարտություն է առաջացել վերոհիշյալ երկու կազմակերպությունների միջեւ: Չնայած կարծիքների տարբերություններ անցյալում էլ են գոյություն ունեցել, հայ-թուրքական հաշտեցման հանձնաժողովի գոյառումով անհարկի տարաձայնությունները դառնում են առավել մտահոգիչ, քանի որ դրանցից մեկը ներառված է թուրքերի հետ գաղտնի երկխոսություն վարելու գործում:

Ուրիշների կասկածները ցրելու համար Հայկական համագումարի ղեկավարությունը երեւի թե ստիպված լինի առավել կոշտ մոտեցում դրսեւորել Հայկական ցեղասպանության ճանաչման գործում իր ցարդ գործադրած ջանքերին:

Նման տարակարծություններ նկատվեցին նաեւ Հայաստանում: Անցյալ շաբաթ ՀՅԴ բարձրաստիճան մի պատվիրակություն արտգործնախարար Վարդան Օսկանյանի հետ հանդիպելուց հետո հրապարակեց բավականին խիստ մի հայտարարություն, որով պահանջում էր հստակեցնել կառավարության դիրքորոշումը հանձնաժողովի նկատմամբ: Զգացվում էր, որ պատվիրակությունը բավարարված չէր նախարարի բացատրություններից: Պատահական զուգադիպությամբ Հայաստանի Ազգային ժողովում ՀՅԴ խմբակցությունը հազվադեպ մի երեւույթով դեմ քվեարկեց ԲԷՑ-երի սեփականաշնորհմանը:

Այս օրինակները ցույց են տալիս, որ թուրք-հայկական հաշտեցման հանձնաժողովն արդեն իսկ քայքայիչ ազդեցություն է ունենում ներհայկական համախմբվածության վրա՝ լինի Վաշինգտոնում, թե Երեւանում: Թուրքերն այսպիսով արդեն իսկ հասել են իրենց նպատակին:

Բայց նախքան հայկական շահերն ավելի վնասվեն հանձնաժողովում երկու նոր անդամների ընդգրկումով եւ Ստամբուլում առաջիկա նիստի անցկացումով, առաջարկում եմ, որ նախագահ Քոչարյանն անմիջապես խորհրդակցական ժողովի հրավիրի հայկական շահագրգիռ կազմակերպությունների ներկայացուցիչներին եւ հանձնաժողովի հայ անդամներին, որոնք պետք է գիտակցեն, որ հակառակ իրենց անհատական կարգավիճակին, բանակցում են ոչ անհատական հարցերի շուրջ: Այսպես թե այնպես թուրքերը նրանց նայում են որպես ամբողջ հայ ժողովրդի ներկայացուցիչների: Այնպես որ, նրանք ծանր պատասխանատվություն են կրում համայն հայության առջեւ:

www.azg.am

ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

Թաներ Աքչամը թուրքերի ժխտողականության մասին

Գերմանիայում բնակվող թուրք հայտնի պատմաբան եւ հասարակագետ Թաներ Աքչամը Փարիզի «Մոնդ դիպլոմատիկ» ամսաթերթի հուլիսյան համարի երկու էջերում վերլուծական հոդված է հրապարակել «Պաշտոնական պատմության ծնունդը. Հայոց ցեղասպանության արգելված թեման հետապնդում է թուրք հասարակությանը» վերնագրով: Պատմաբանը հայտնի է նաեւ որպես իրավապաշտպան: Խոսելով Ֆրանսիայի խորհրդարանում Հայոց ցեղասպանության ճանաչման մասին, Աքչամը միաժամանակ պարզաբանում է. «Կոտորածների ընդունումը Թուրքիայի համար կնշանակեր խոստովանել, որ ներկայիս պետությունը կառուցած հերոսներից ոմանք նաեւ մարդասպաններ են եղել: Երկրի պատմության ամբողջ պատկերը կփլուզվեր»:

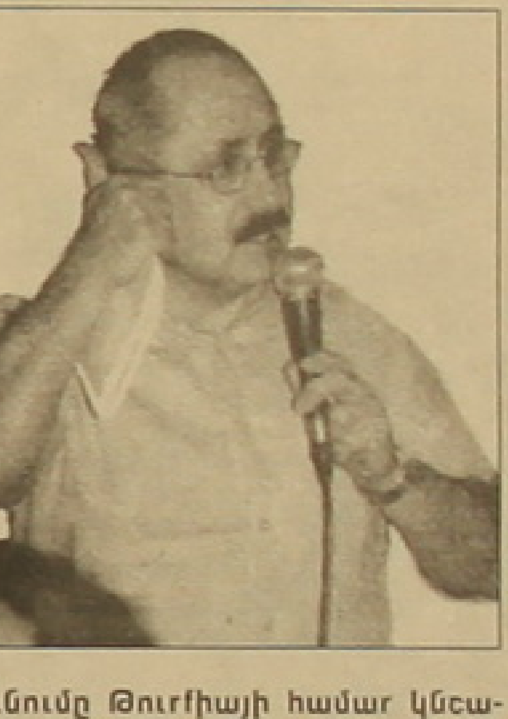

Զարմանալի չէ, որ «ցեղասպանություն» բառը նման հիվանդագին զայրույթով է ընկալվում Թուրքիայում, թեեւ, ինչպես գրում է Աքչամը, «պետության հիմնադիր Մուստաֆա Քեմալը տասնյակ անգամներ խոսել է այդ մասին, դատապարտելով նողկալի կոտորածները եւ պահանջելով հանցագործների պատիժը»: Հեղինակը նշում է, որ 1878-1918 թթ. կորցնելով Օսմանյան կայսրության տարածքի 85 եւ բնակչության 75 տոկոսը, թուրք ղեկավարներն ամբողջ մեղքը բարդեցին հայերի վրա: «Իրականում Մուստաֆա Քեմալը լայնորեն օգտվում էր հայկական կոտորածների համար փնտրվող երիտթուրքական կուսակցության անդամների աջակցությունից», գրում է Թաներ Աքչամը: Տեղահանության գլխավոր կազմակերպիչներից մեկը՝ Շուքրու Քայան Աթաթուրքի օրոք դարձավ ներքգործնախարար եւ ժողովրդահանրապետական կուսակցության գլխավոր քարտուղար: Բիթլիսի եւ ապա Հալեպի նահանգապետ եւ դահիճ Մուստաֆա Աբդուլհալիք Ռենդան դարձավ նախարար եւ Ազգային ժողովի նախագահ: Դիարբեքիրի դահիճ Ազիֆ Ֆեւզին 1922-1923 թթ. դարձավ տարածքային կառավարման նախարար:

Հայոց ցեղասպանությունն արգելված թեմա է Թուրքիայում, եւ պատճառներից մեկը վերոհիշյալ փաստերն են: «Հայրենիքը փրկած մեծ հերոսներից» ոմանք եղել են մարդասպաններ ու կողոպտիչներ: Այս իրողության ընդունումը կքայքայեր թուրքական հասարակությունը, սասանելով հանրապետության եւ ազգային ինքնության հիմքերը: Բայց ժողովրդավարական արժեքները պահանջում են սահմանազատվել երկրի անցյալի որոշ դրվագներից՝ դրանք խոստովանելու միջոցով:

Պ. Ք.

Փաշազադեն դատապարտում է Իրանի գործողությունները, Ջավադովը՝ արդարացնում

Կովկասի մահմեդականների առաջնորդ շեյխ ուլ իսլամ Ալլահշուքյուր Փաշազադեն «Թուրան» գործակալությանը տված հարցազրույցում դատապարտել է վերջին օրերի Իրանի գործողությունները, ավելացնելով, թե դատապարտում է ցանկացած երկրի, որը խախտում է Ադրբեջանի սահմանները: «Այսօր Իրանը պետք է պայքարի ոչ թե Ադրբեջանի, այլ՝ Հայաստանի դեմ, նրանց դեմ, ովքեր գրավել են ադրբեջանական տարածքները: Հայաստանի կողմից գրավյալ ադրբեջանական տարածքներում մզկիթները կամ ավերվել են, կամ՝ պղծվել»:

Անտեսելի հայտարարություն է արել այսպես կոչված «Հարավային Ադրբեջանի ազգային-ազատագրական շարժման» Բաքվի կոմիտեի նախկին ղեկավար Փիրուզ Դիլենչին: «Հարավային Ադրբեջանի մտավորականությունը դատապարտում է Իրանի գործողությունները: Հարավային Ադրբեջանի շուրջ 200 հազար մտավորականները Կասպիցի հարցում պաշտպանում են Բաքվի դիրքորոշումը: Նրանք հանուն Ադրբեջանի շահերի պաշտպանության պատրաստ են զենք վերցնել Իրանի իշխանությունների դեմ», ANS հեռուստատեսությանն ասել է Դիլենչին:

Պաշտոնական Թեհրանին դատապարտել է նաեւ «Հարավային Ադրբեջանի ազգային-ազատագրական շարժման» առաջնորդ, Թավրիզի համալսարանի դասախոս Մահմուդալի Չեհրագանին: Իսկ ահա Հ. Ալիեւի դեմ 1995 թ. անհաջող մահափորձ իրականացրած եւ այժմ Իրանում քաղաքական ապաստան գտած Մահիր Ջավադովը «Էխո» թերթին տված հարցազրույցում նշել է, որ Չեհրագանին Իրանի իշխանություններին ընդդիմադիր չէ եւ որեւէ վտանգ չի ներկայացնում: «Եթե ԱՄՆ-ը չկարողացավ Իրանի հարցերը լուծել, ապա Չեհրագանին եւ Հեյդար Ալիեւը չեն կարող», ասել է Ջավադովը, հավելելով. «Իրանա-ադրբեջանական վերջին միջադեպը ձեռնտու էր Հ. Ալիեւին, որը հասարակության ուշադրությունը շեղեց Ադրբեջանի ներքին խնդիրներից: Դա կանխամտածված սադրանք էր: Ուշադրություն դարձրե՛ք. մեկ շաբաթից ավելի Ադրբեջանում ոչ ոք չի խոսում գավթված տարածքների, փախստականների, բանտերում շարունակվող խոշտանգումների մասին»:

Իրանում Ադրբեջանի նախկին դեսպան Նասիբ Նասիբլին «Զերկալո» թերթում անդրադառնալով ԼՂ հարցում Թեհրանի դիրքորոշմանը, ասել է. «1993 թ. նախագահ Ռաֆսանջանին Հայաստանին համարեց ագրեսոր, բայց դա բանավոր եւ ոչ պաշտոնական հայտարարություն էր»:

«Արմենիկումի» մասին պաշտոնապես հայտարարվել է Կիպրոսում

Նիկոսիայից մեր թղթակից Ջորջ Տեր Բարթողը հաղորդում է, որ երկուշաբթի օրը կայացած մամուլի ասուլիսում Կիպրոսում «Արմենիկումի» էքսկլյուզիվ հիմնարկության՝ «Դեմոկրիտոս հայ-թեք գրուպի» գործադիր նախագահ Անդրեաս Ցորջիուն պաշտոնապես տեղեկացրել է ներկաներին Երեւանում գործող եզակի գիտական կենտրոնի մասին: Նա նշել է, որ կարմրակապույտ ներերակային հեղուկը, որը նոր էջ է բացում ԴԱՎ-ի բուժման ասպարեզում, շուտով փորձարկվելու է Կիպրոսում: «Դեղորայքը, որն անհամեմատ էժան է մինչեւ օրս հիվանդներին տրված դեղերից, տարիներ շարունակ փորձարկվել է կենդանիների վրա հայ գիտնականների կողմից: Իսկ վերջին 3 ամիսների ընթացքում փորձարկվել է նաեւ մարդկանց վրա, որոնցից 3-ը եղել են կիպրոսցիներ, որոնք անհամեմատ լավ են զգում հիմա», ասել է նա, ավելացնելով, որ չորրորդ կիպրոսցին շուտով մեկնելու է Երեւան՝ բուժվելու:

Կառավարության ամբողջական աջակցությունը վայելող «Դեմոկրիտոս գրուպը», որը նաեւ դեղորայքի պաշտոնական ներկայացուցիչն է Իսրայելում, Հարավային Աֆրիկայում, Կանադայում, Հունգարիայում եւ Ավստրալիայում, ըստ լրատվության, մտադիր է կղզում անցկացնել կլինիկական փորձարկումներ անմիջապես, հենց համապատասխան օրինական դաշտը ձեւավորվի: Դրանից հետո «Արմենիկումը» գրանցվելու է Կիպրոսում եւ մյուս երկրներում, որպեսզի հնարավոր լինի հիվանդների բուժումը կազմակերպել տեղերում:

Ըստ վիճակագրական վերջին տվյալների, 36,1 մլն մարդ ամբողջ աշխարհում տառապում է ԴԱՎ-ով: Նախատեսվում է, որ այդ թիվը կհասնի 150 միլիոնի մինչեւ 2021 թվականը, եթե առաջը չառնվի: Կիպրոսում 369 վարակակիրներ կան, որոնցից 110-ը (ներառյալ նաեւ օտարերկրացիներ) ներկայումս բուժվում են, բայց դեռեւս ոչ «Արմենիկումով»:

«Դեմոկրիտոս գրուպը» մտադիր է Կիպրոսը դարձնել կլինիկական հետազոտությունների շրջանային մի կենտրոն, հատկապես այդ հիվանդության ասպարեզում:

Նիկոսիայի «Ապոլոնիոն» հիվանդանոցի կրծքավանդակի հիվանդությունների մասնագետ դոկտ. Էվիս Բաղադեսը քննելով «Արմենիկումով» բուժված երեք կիպրոսցիներին, հաստատել է, որ նրանց վիճակը զգալիորեն բարելավված է:

Այլ մասնագետներ նշել են, որ ի հակադրություն մինչ օրս օգտագործված մյուս դեղամիջոցների, «Արմենիկումը» «շատ քիչ եւ անվնաս» կողմնակի ազդեցություններ ունի, եւ հիվանդները հիմնականում լիովին համագործակցում են, որովհետեւ տհաճություն չի պարգեւում, օգտագործման տեւողությունը կարճ է, եւ դրական արդյունքը զգալի է գրեթե անմիջապես:

Նոր միջադեպ Իրան-Ադրբեջան սահմանում

ԲԱՔՈՒ, 1 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ադրբեջանա-իրանական սահմանում գրանցվել է դեպի Ադրբեջան իրանցի քաղաքացիների մի խմբի անօրինական անցման հերթական դեպքը: Ինչպես օգոստոսի 1-ին հաղորդել է Ադրբեջանի ԱԱՆ մամլո ծառայությունը, հուլիսի 28-ի առավոտյան Գեյթեփիի սահմանապահ ջոկատի զինծառայողները տարածքի հերթական ստուգման ժամանակ Յարդըմլուի շրջանի Փերիմբել գյուղից ոչ հեռու փորձել են ձերբակալել Իրանի կողմից առաջացող մի խումբ մաքսանենգների: Սահմանախախտները չեն արձագանքել կանգ առնելու հրամանին եւ նախազգուշական կրակոցներին, որից հետո կրակ է բացվել: Արդյունքում երկու սահմանախախտներ՝ Յարդըմլուի շրջանի բնակիչներ Սաքիթ Գյուլշադ օղլու Բաղիրովը եւ Ջամալ Գյուլշադ օղլու Բաղիրովը մահացել են ստացած վերքերից, մյուս մաքսանենգներին հաջողվել է թաքնվել դեպքի վայրից: Լենքորանի կայազորի զինվորական դատախազությունը փաստի առթիվ քրեական գործ է հարուցել:

Հայ քանդակագործի նվերը Սանկտ Պետերբուրգին

«Կրկեսը ժամանեց» արձանի բացման հանդիսավոր արարողությունը սկսվեց արտիստների փոքրիկ ներկայացմամբ: Արժեր տեսնել հավաքվածների հրճվանքը, երբ հանդարտ, վեհությամբ ցած սահեց ճերմակ ծածկոցը: Դասական քանդակագործության եւ ճարտարապետության հիանալի կոթողներով հարուստ Սանկտ Պետերբուրգը զարդարվեց եւս մեկ ստեղծագործությամբ: Ժամանակակից ոճով եւ ձեւամտածողությամբ ստեղծված բրոնզաձույլ եւ վարպետորեն գունավորած արձանն այսուհետ կդիմավորի Ֆոնտանկայում գտնվող կրկեսի հանդիսատեսին: Օղակի վրա հավասարակշռությունը պահող երկդեմ ծաղրածուն փողհարում է կրկեսի ժամանումը իր երկմետրանոց պատվանդանից: Այս մոնումենտալ արձանը հայ քանդակագործ Արսեն Ավետիսյանի նվերն է Սանկտ Պետերբուրգ քաղաքին հիմնադրման 300-ամյակի առթիվ:

Երիտասարդ քանդակագործ Ա. Ավետիսյանի արվեստը լայն ճանաչում ունի Ռուսաստանում, Եվրոպայում, ԱՄՆ-ում: Հայաստանի, Ռուսաստանի, ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի նկարիչների միության անդամ է, ցուցադրվել է Մոսկվայի, Նյու Յորքի, Փարիզի, Լոնդոնի, Ամստերդամի ամենապատվավոր սրահներում: 350 աշխատանքներից 200-ը գտնվում են Եվրոպայի եւ ԱՄՆ-ի մասնավոր հավաքածուներում:

Արվեստագետի գլխավոր թեման մարդկային ես-ի բացահայտումն է: Դրան են ուղղված նրա ստեղծագործական շարքերից յուրաքանչյուրը՝ «Դիմակներ եւ մարդիկ», «Կառնավալ», «Լիբիդո», «Վենետիկ» եւ այլն:

Խոհափիլիսոփայական բազմաշերտ վերլուծություններով ստեղծված մանրաքանդակներն առինքնում են նուրբ հումորով, ամենատես հայացքով դիտված մարդկային էության տարաբնույթ դրսեւորումների բացահայտմամբ: Արվեստագետի ասելիքը խորն է, անսպառ:

«Դիմակներ եւ մարդիկ» շարքը Ավետիսյանին առաջին հաջողությունը բերեց՝ շուրջը համախմբելով իր անդավաճան վարպետ-օգնականներին:

Որպես մարդկային էության բացահայտման արտահայտչամիջոց՝ քանդակագործն ընտրել է դիմակները, որոնք արվեստում կիրառվել են անհիշելի ժամանակներից: Արդիական ոճով եւ լեզվամտածողությամբ վերաիմաստավորված թեման Ավետիսյանի արվեստում հնչում է նոր ուժով եւ կատարելությամբ:

– Կայծասփյուռ երեւակայություն եւ վիրտուոզ վարպետություն, հատկություններ, որոնք բնորոշ են Ա. Ավետիսյանի ստեղծագործական ներուժին: Նրա արվեստը կարելի է հղկված եւ հեգնական խաղ համարել, որտեղ հեղինակը վիրտուոզ թեթեւությամբ գործածում է տարբեր ոճեր՝ գոթական, իրար մեջ ներհոսող ձեւերով, արեւելյան զարդանախշային, այդ ամենը ենթարկելով մոդեռնի նուրբ գեղագիտությանը, այսպես են բնութագրում քանդակագործի արվեստը Ռուսաստանի առաջատար մամուլում:

Արվեստագետի ստեղծագործությունների բացառիկությունը պայմանավորված է քանդակային հիմնական տարրերի՝ նյութի եւ պլաստիկայի ներքին տրամաբանության ընդհանրությամբ: Նյութը, տվյալ դեպքում բրոնզը գալիս է հուշելու պլաստիկական պատկերացումները՝ ձեւի արտահայտչականությունը, կեցվածքի ներքին դինամիկան, սիլուետների ընդգծումը: Պլաստիկան՝ որպես լեզու, գալիս է բացելու նյութին ներհատուկ, ինչ-որ տեղ թաքնված հատկությունները: Եվ այս ընդհանրության մեջ կերպարներին բնորոշ շարժումը, ռիթմիկ առանձնահատկությունները բացահայտում են արվեստագետի ստեղծագործական հնարավորությունների դիապազոնը, քանդակային յուրատիպ մտածողությունը, եւ արդյունքում պատկերները լինեն դիմակով, թե՝ ոչ, կերպարային ինքնատիպությունը: Այսպես, դիմակները դառնում են խոսուն, շարժումները՝ իմաստավորված, պլաստիկ լեզուն մաքուր եւ հղկված՝ ընդհուպ մինչեւ մեղեդիական արտահայտչականություն:

Ա. Ավետիսյանի «Կրկեսը ժամանեց» գործը բրոնզաձույլ մեղեդի է, որի շնորհիվ պատկերն ուղղակիորեն չի ֆիքսվում իր տարածական, արտաքին բնորոշումների սահմանում, այլ կարծես տարածվում, տարրալուծվում է տարածության մեջ դառնալով էքստերիերային լուծման եզակի նմուշներից մեկը: Այս ներքին, տարածվող ռիթմը լցնում է շրջապատը՝ քնարական, ռոմանտիկ տրամադրությանը բնորոշ նուրբ եւ անսքող ելեւէջներով: Քանդակագործի բրոնզաձույլ ստեղծագործությունը շնչավորում է շրջապատը, հուզական լարվածք ստեղծում միջավայրի եւ ճարտարապետության հետ: Դրանով էին պայմանավորված այն բուռն հրճվանքը, քաղաքի իշխանության ներկայացուցիչների եւ մամուլի ջերմ արձագանքները, ժողովրդի երախտագիտությունը՝ հայ քանդակագործի Սանկտ Պետերբուրգին նվիրաբերած սքանչելի ստեղծագործության կապակցությամբ:

ՇՈՒՇԱՆ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ
Արվեստաբան

Լյուսի Իշխանյանը անհանգստացած է

Մեծ զարմանքով եւ խոր ցաւով իմացայ անհաւատալի տեղեկութիւնը, թէ մաեսթրօ՝ Օհան Դուրեանը հեռացուած է իր պաշտօնէն, որպէս ցմահ նշանակուած ղեկավար՝ Հայաստանի պետական օփերայի:

Այսպիսի մեծատաղանդ, հռչակաւոր, յարգուած դիրիժորի եւ մեծ երաժշտագէտ մասնագէտի հեռացումը Հայաստանի ամենէն կարեւոր երաժշտական կեդրոններէն մէկէն, այսինքն օփերայէն, կը նշանակէ, որ Հայաստանի ղեկավարները եւ իրենց թելադրողները շատ անիրաւ տեղեկութիւններ լսելով եւ հաւատալով այս անարդար, անսպասելի մեծ սխալմունքը կատարեր են:

Ես՝ դաշնակահարուհի Լիւսի Իշխանեանս, երկար տարիներէ ի վեր մեծ պատիւը եւ հաճոյքը ունեցած եմ բազմաթիւ համերգներ նուագելու որպէս սոլիստ Օհան Դուրեանի ղեկավարութեամբ: Այսպիսի երաժիշտ որ ազգի մէջ շատ հազուագիւտ է եւ իր բացառիկ կարողութեան մասին շատ-շատ գնահատական յօդուածներ գրուած են:

Միջազգային երաժշտական աշխարհի մէջ Օհան Դուրեանի մեծ համբաւը ըլլայ Փարիզի նուագախումբի կամ Լայփցիգ-Կանթհաուս նուագախումբի համերգները, ըլլայ Վիեննայի օփերայի փայլուն ելոյթները, ըլլայ Մարսէյլի օփերայի եւ Գերմանիոյ մէջ երկար տարիներու շարունակ յաջողութիւնները, կը փորձեն ոչնչացնել եւ ջնջել այն անիմաստ, անվայել, անգիտակից, ամօթ եւ փառասիրական արտայայտութիւնները, որ այս մեծ, իրաւ երաժիշտը «փոթենցիալ» չէ ունեցեր կամ չունի:

Հոգիով, միտքով եւ կարողութիւնով երիտասարդ Օհան Դուրեանի «փոթենցիալը» բնաւ կապ չունի տարեդարձներու թիւի հետ, այլ ընդհակառակը, աւելի ուժեղացեր եւ խորացեր է այս տաղանդը: Ինչպէս ցոյց տուաւ վերջերս Բէյրութում իր օփերայի փայլուն կատարումներով, իսկ այստեղ, գլխաւոր սոլիստներէն մէկը, երկու օր չէ կարողացեր մինչեւ վերջը կատարել իր բաժինը, նաեւ՝ Պէթհովենի 9-երորդ սիմֆոնիի հրաշալի կատարումը Ամերիկայում անցեալ տարի, եւ այս տարուայ ապրիլ 23, 2001-ի մեծ համերգը, կատարելով Վերտիի Ռեքուիեմը, որը բարձրորակ, հոյակապ, բացառիկ համերգ էր: Այս է «փոթենցիալի» ճիշտ իմաստը:

Օհան Դուրեանը որպէս երաժիշտ-դիրիժոր, կպահանջէ իր հետ նուագող օրքեստրայի անդամներէն եւ սոլիստներէն այն ամենաբարձր երաժշտական մակարդակը, նուիրումը, թէքնիքական կարողութիւնը, յարգանքն եւ պրոֆեսիոնալ մօտեցումը հանդէպ գեղեցիկ ասպարէզը, ինչպէս ինքը խստօրէն կպահանջէ ինքզինքից: Այսինքն, կատարողին կարողութեան լաւագոյն ջանքը, եւ ոչ թէ կիսատ-պռատ, անպատրաստ տխուր կատարումներ:

Ես յոյսով եմ, որ այս մեծ սխալը շուտով կճշդուի, եւ խառնակիչ չարախօսները եւ չարագործները խելքի կուգան եւ ներողութիւն կխնդրեն մաեսթրոյէն:

Շատ տարիներ առաջ Օհան Դուրեան հրաւէր ստացաւ, իմ ներկայութեամբս, Նիւ Եորքի Ջուլիարդ երաժշտանոցի նախագահ Փիթր Մենինէն, պաշտօնավարելու որպէս գլխաւոր դիրիժոր եւ փրոֆեսոր ամենալաւ պայմաններով, բայց Օհան Դուրեանի հայրենասիրութիւնը, իր մտահոգութիւնը եւ նուիրումը հանդէպ իր Հայաստանը, ինքզինքին թոյլ չտուաւ ընդունիլ այդ նախանձելի պաշտօնին հրաւէրը:

Եւ ահա այսպէս կգնահատուի ազնիւ, ազգանուէր, հայրենասէր գանձ մը:

ԼԻՒՍԻ ԻՇԽԱՆԵԱՆ

ՆՈՐ ԱՆՈՒՆՆԵՐ

Սերգեյ Սմբատյանը՝ միջազգային մրցույթի դափնեկիր

Օրերս հայ միջազգային դափնեկիրների բույլը հարստացավ եւս մեկ անունով: Երեւանի Չայկովսկու անվան մասնագիտացված երաժշտական դպրոցի 8-րդ դասարանցի, մեզանում ճանաչված շնորհալի ջութակահար եւ մանկավարժ, Երեւանի Կոմիտասի անվան կոնսերվատորիայի պրոֆեսոր Բագրատ Վարդանյանի սան Սերգեյ Սմբատյանը դափնեկրի կոչմանն արժանացավ Իտալիայի Սան Բարտոլոմեո ալ Մարե քաղաքում անցկացված միջազգային մրցույթում:

«Rovere d'Oro» հիշյալ մրցույթը հայտնի է իր խստապահանջությամբ եւ հեղինակությամբ: Այս տարի նույնպես մասնակիցները դարձան աշխարհի 23 երկրներից ժամանած երաժիշտ-կատարողները, դրանց թվում Գերմանիայից, Ֆրանսիայից, Ռուսաստանից, Ճապոնիայից...

Հանձնելով I մրցանակը հայ ջութակահարին, ժյուրիի անդամ, անվանի դիրիժոր Փինո Ջալոն նշեց, որ ներկաների վրա անմոռանալի տպավորություն թողեց տաղանդավոր հայ պատանին, որն առանձնապես գերեց բացառիկ երաժշտականությամբ, տեխնիկական փայլով եւ վառ հնչյունային գունապնակով: «Ի դեմս Սերգեյ Սմբատյանի ունենք փայլուն ապագա խոստացող ջութակահար», եզրակացրեց Փինո Ջալոն:

Մրցույթի I մրցանակից բացի, որպես հատուկ խրախուսանք, Սերգեյ Սմբատյանը համերգային շրջագայության հրավեր ստացավ Իտալիա:

Թ. Հ.

«Հայ արվեստի դպրոց» Նիժնի Նովգորոդում

«Ինձ մտահոգում էր իմ երեխաների ներկան: Ապրելով օտարության մեջ, ժամանակի հետ նրանք հեռանում էին մեր արմատներից ու արվեստից: Ավելի հաճախ լսում էին ժամանակակից, օտար երաժշտություն, քան՝ հայկական, ի՞նչ խոսք կարելի է ասել ազգային երգերի ու պարերի մասին: Անգիր արած ռուսական хит-երի թվաքանակը, օրեցօր բազմապատկվում էր, իսկ մինչ այդ իմացած հայկականն էլ սկսել էին մոռանալ: Ի՞նչ անել... Չէ՞ որ նման իրավիճակում մենակ ես չեմ, երեւի «ինձ տանջող ցավը ուրիշներին էլ է պատել»: Երկրորդ՝ ժամանակ առ ժամանակ Նիժնինովգորոդյան մարզում բնակվող բոլոր ազգերի ներկայացուցիչները հպարտությամբ ու արժանապատվությամբ ներկայացնում էին իրենց մշակույթը: Մի՞թե հայերս ոչինչ չունենք ցույց տալու, մտածում էի ես: Եվ ընկա պրպտումների մեջ...»:

Նմանօրինակ հոգսերով մտահոգված, մանկավարժի բարձր կոչմանը հավատարիմ մնացած Սվետլանա Սարգսյանը, ուսուցչին հատուկ հոտառությամբ, վերջապես ելքը գտավ: Կիսախավարի մեջ լույսի թույլ շողեր էին առկայծում, բայց ուրիշ ճար չկար, հարկավոր էր փորձել: Կանավինյան շրջանի ժողկրթբաժնում գործող Диалог культур կենտրոնի տնօրեն Ս. Սարգսյանը (ծնունդով Վանաձորից, 1995 թ. ընտանիքով հաստատվել է Ն. Նովգորոդում, 3 տարի աշխատել է հայկական կիրակնօրյա դպրոցում՝ որպես հայոց լեզվի եւ գրականության ուսուցչուհի) հիմնադրեց «Հայ արվեստի դպրոց»: Դպրոցը մի քանի ամսվա պատմություն ունի, բայց կարելի է համեմատել թոթովախոս մանկան հետ, որն արդեն արտաբերում է առաջին բառերը:

«Հայ արվեստի դպրոցը» իր գործունեությունը սկսել է հայկական ժողովրդական պարարվեստի խմբակի բացմամբ: Հայաստանից հրավիրված Գագիկ Թովմասյանը եւ Գալինա Սիմոնյանը հաճույքով եւ համբերությամբ երեխաներին ծանոթացնում են հայկական պարարվեստի գաղտնիքներին: Իհարկե, աշխատանքը դժվար է, այստեղ աշակերտներին ընտրելու իրավունք չի վերապահվում, պարում են բոլոր ցանկացողները, իսկ ցանկացողները քիչ չեն, եւ ամեն պարապմունքի նորեկներ անպայման լինում են: Եկողներն էլ, չգալը չեն պատկերացնում:

«Նանե»-ն (այսպես է կոչվում պարի խմբակը) բաժանված է երեք տարիքային խմբերի՝ կրտսեր, միջին եւ ավագ: Շատ ավելի հետաքրքրական ու արդյունավետ է ավագ խմբի հետ աշխատելը: Այս խմբի սաներից շատերը ուսանողներ են, բայց ազգային պարարվեստին ծանոթանալ եւ յուրացնել ցանկանում են ե՛ւ ապագա արվեստագետը, ե՛ւ ապագա բժիշկը, ե՛ւ բանասերը, ե՛ւ իրավաբանը... Զբաղված լինելով հանդերձ, ժամանակի սղության մեջ զարմանալիորեն ճշտապահ ու պարտաճանաչ հաճախում են պարապմունքներին, իսկ բեմահարթակում ջանք ու եռանդ չեն խնայում, որպեսզի ցուցադրեն իրենց բեմական առաջին հաջողությունները:

Պարարվեստի դասերին զուգահեռ Ս. Սարգսյանը դասավանդում է հայոց լեզու եւ գրականություն: Դասերին մասնակցում են գլխավորապես այն երեխաները, ովքեր ընդհանրապես հայերեն գրել-կարդալ չգիտեն: Ամեն դասաժամի մեկ-երկու բանաստեղծություն են կարդում հայ պոետների գործերից եւ ուսուցչի օգնությամբ բացատրում են, վերլուծում, մեկնաբանում:

Կարճ ժամանակում «Հայ արվեստի դպրոցը» կարողացել է գրավել տեղական հեռուստաալիքների ուշադրությունը: Իսկ փետրվար ամսին «Վոլգա» հեռուստաալիքի հետ համատեղ, արվեստով ու հմտությամբ հեռուստահաղորդում պատրաստեցին Տրնդեզի մասին՝ հայկական կրակով, հարսով ու փեսայով: «Հայ արվեստի դպրոցում» ծրագրում են առաջին համերգը նվիրել Հայաստանի անկախության օրվան: Համոզված են, որ այդ օրը նրանք մի դահլիճում կհավաքեն տեղի ողջ հայությանը: Եվ տա Աստված մինչ այդ «Նանե»-ի սաներն էլ բեմական հագուստ ունենան:

ԱՐՄԻՆԵ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

ԾԱՂՐԱՆԿԱՐԻ ԱՉՔԵՐՈՎ

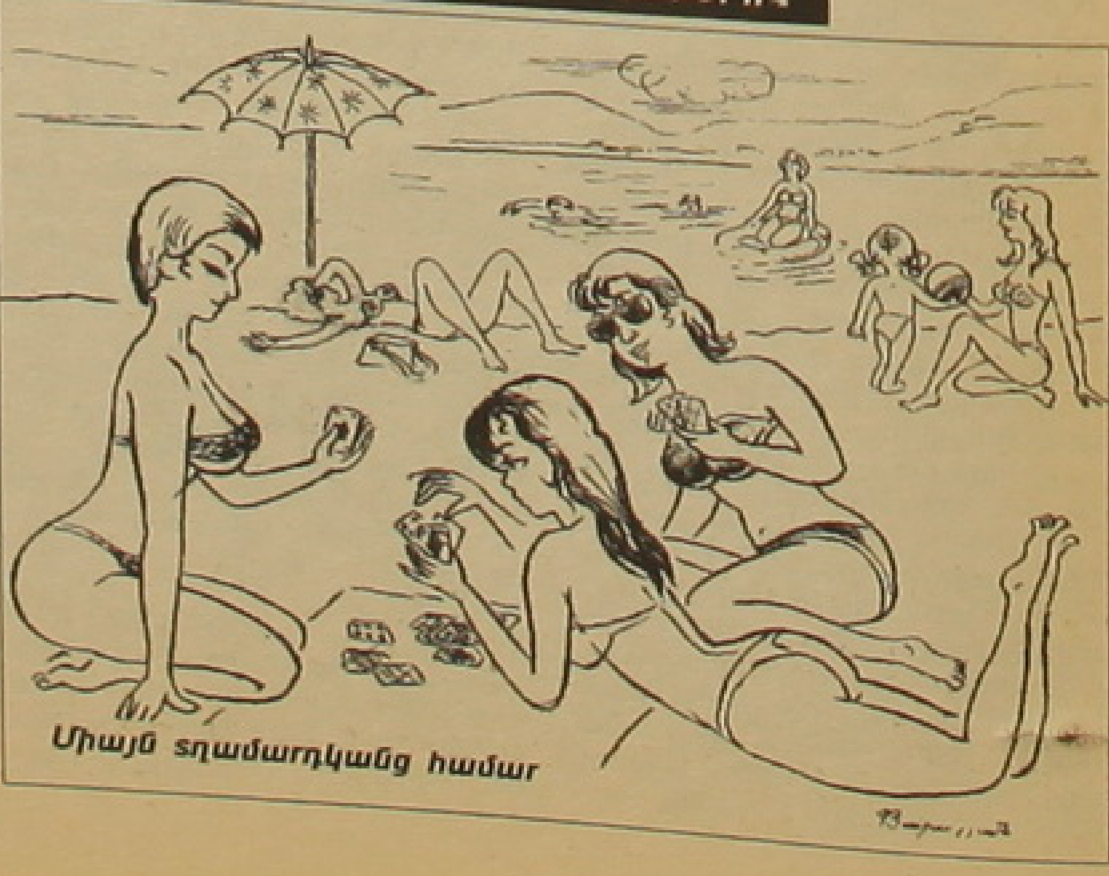

Միայն տղամարդկանց համար

ԴԻՏԱՐԿՈՒՄՆԵՐ

Գիրքը դուրս է մղվում մեր կյանքից

1980-1990 թթ. Երեւանում բացվել է 22 գրադարան, 1990-2001 թթ. (ըստ Ազգային գրադարանի տվյալների) Երեւանում փակվել է մոտ 40 գրադարան:

«Գրադարանների տնօրեններս՝ գրքին սրտացավ նայող մարդիկս, հույս ունենք, որ IV եռամսյակում ԱԺ-ում քննարկվելիք գրադարանային օրենքի ընդունումից հետո, կկարգավորվի այս դաշտը, եւ ինչպես 90-ականներից առաջ, գրահրատարակիչ կազմակերպությունները պարտադիր անվճար օրինակ կուղարկեն խոշոր գրադարաններ», ասաց Ավ. Իսահակյանի անվան կենտրոնական գրադարանի տնօրեն Համիկ Կարապետյանը:

Գրադարանավարները վերջին 7-8 տարիներին փորձում են վերականգնել տալ այս օրենքը՝ ներկայացնելով բացատրությունների մի երկար ցանկ, որով ապացուցում են գրահրատարակիչներին, որ դա կդառնա գրականության տարածման ու հետագա սերունդներին փոխանցելու ամենահուսալի տարբերակը (գրադարանն ունի արխիվային պարտականություններ):

Կառավարության որոշմամբ գրադարանների ճիշտ տեղաբաշխումն ապահովելու արդյունքում Երեւանում փակվել է մոտ 40 գրադարան, որպեսզի պետությունն իր բյուջետային հնարավորություններով կարողանա աջակցել մնացած գործող գրադարաններին: Այսօր Երեւանում գործում է 22 մասսայական գրադարան, որոնք գտնվում են պետական հովանավորության տարբեր աստիճաններում:

Խնկո Ապոր անվան հանրապետական գրադարանի փոխտնօրեն Շուշանիկ Ոսկանյանի խոսքերով՝ ժամանակին (անկախությունից առաջ) գրադարանը, սնվելով պետության բյուջեից, լավագույն ձեւով մատակարարվել է անհրաժեշտ գրականությամբ: 90-ականներից հետո գրքեր ձեռք է բերում սեփական նախաձեռնությամբ եւ նվիրատվությունների միջոցով. 2000 թ. գրադարանի ֆոնդը համալրվել է մոտ 3000 կտոր գրականությամբ, որի 70 տոկոսը հայերեն գրքեր են, իսկ 30 տոկոսը դեսպանատների եւ ամերիկյան համալսարանի աջակցությամբ ձեռք բերված օտար լեզուներով գրականությունն է:

Ավ. Իսահակյանի անվան կենտրոնական գրադարանը, բացի նվիրատվություններից (2000 թ. մոտավորապես 18 հազար կտոր գրականություն) գրքեր է ձեռք բերում լուծարվող գրադարաններից ու նաեւ պետության հովանավորությամբ: (Համիկ Կարապետյանը նշեց, որ նվիրատուների մեծամասնությունը Հայաստանը լքողներն են): Պետբյուջեի համապատասխան հոդվածով Ավ. Իսահակյանի անվան գրադարանին 2001 թ. հատկացված է 2 մլն դրամ: «Գրաքննադատության փաստացի բացակայության պատճառով մեր գրավաճառ շուկան հեղեղված է ամեն տեսակ ավելորդություններով ու գրադարանին ոչ պիտանի գրականությամբ», ասաց պրն Կարապետյանը: Այս գրադարանն իրեն հատկացված գումարով նախընտրում է գրքեր գնել ռուսաստանյան գրավաճառ շուկայից՝ ունենալով 50 տոկոս զեղչով գրքեր ձեռք բերելու բացառիկ հնարավորություն (1999 թ. «Պուշկինսկայա բիբլիոտեկա» ծրագրի շրջանակներում գրադարանի ներկայացրած ծրագրին հավանություն տալով՝ հովանավոր կազմակերպությունը 2000-2002 թթ. ընձեռել է գրքերի՝ 50 տոկոս զեղչով ձեռքբերման հնարավորություն): Քաղաքապետարանն այդ դրամը փոխանցում է, եւ նախապես պատվիրված գրականությունը կես գնով հասնում է Հայաստան: Այս ճանապարհով ձեռք բերված գրականությունը բարձր որակով հրատարակված շուկայագիտություն է, քաղաքագիտություն է, հանրագիտարանային հրաշալի հրատարակություններ, որոնք ընթերցողների մեծ հոսք են բերել գրադարան: Չնայած Խնկո Ապոր անվան գրադարանը չունի այսպիսի հնարավորություններ, ընթերցողների հոսքը մշտական է նաեւ այս գրադարանում, ինչը չենք կարող ասել ծայրամասերում գործող գրադարանների մասին, որտեղ ոչ գրքերի հոսք կա եւ ոչ էլ, բնականաբար, ընթերցողների:

Գրադարանները կատարում են նաեւ հրատարակչական եւ կազմակերպչական գործ. խոշոր գրադարաններում գործում են խմբակներ, գրական ստուդիաներ, որոնք անցած 90-ականների ծանր տարիներին չեն դադարեցրել աշխատանքը:

Խնկո Ապոր անվան գրադարանը՝ ունենալով մոտավորապես կես մլն ֆոնդ, չունի գրքերի պահպանման անհրաժեշտ պայմաններ: Նկուղում գտնվող գրապահոցը խոնավ է, եւ անհրաժեշտ է օդափոխիչներ տեղադրել, որը վեր է գրադարանի սեփական ուժերից: Ավ. Իսահակյանի անվան գրադարանը՝ ունենալով մոտավորապես 1 մլն ֆոնդ, այսպիսի պրոբլեմ չունի: «Կրեդիտ-Երեւան» բանկի հետ փոխշահավետ գործարքով գրադարանից մի փոքր հատված տրվել է բանկին, փոխարենը՝ բանկը խիստ անհրաժեշտ վերանորոգման աշխատանք է կատարել գրադարանում:

Վերջին մի քանի տարում միայն Երեւանում փակվել է մոտ 40 գրադարան. կառավարության որոշմամբ ճիշտ տեղաբաշխում ապահովելու համա՞ր են փակվել, վաճառվե՞լ են, թե՞ դարձել բազմապիսի գործակալություններ՝ այժմ այնքան էլ կարեւոր չէ: Փաստ է, որ կառավարության որոշումներով եւ հասարակական նոր հարաբերությունների հետեւանքով օրեցօր վերանում են մարդու հոգեւոր աշխարհը կրթող կենտրոնները:

ԱՂԱՎՆԻ ԵՂԻԱԶԱՐՅԱՆ

«Պետությանը մեղադրենք, որ մեզ վաճառում ենք»

Մարմնավաճառությունը Հայաստանում օր-օրի զարգանում է դրամատիկորեն, ընդգրկում ավելի լայն շրջանակներ եւ լուրջ մտահոգության տեղիք տալիս: Այս շահութաբեր «աշխատանքի» կտրուկ աճը շատերը կապում են երկրի սոցիալ-տնտեսական վիճակի հետ:

Եթե հավատանք վիճակագրական տվյալներին, Հայաստանում մարմնավաճառությամբ զբաղվողների թիվը ներկայումս չի գերազանցում 1200-ը, որոնցից 47 տոկոսը բաժանված կանայք են, 21 տոկոսը՝ ամուսնալուծված կանայք (տերմինների կրկնությունն ըստ վիճակագրության է), 12 տոկոսը ամուսնացած չէ, 62 տոկոսը երեխաներ ունի, եւ երկու տոկոսն էլ դեռահաս է:

Ինչպես մեր հասարակությունն է բաժանված տարբեր խավերի, այնպես էլ այս բնագավառում գոյություն ունեն շերտավորումներ: Էլիտար մարմնավաճառները (տարիֆային ցենզը՝ 20-30) ունեն իրենց մշտական հաճախորդները, որոնց զգալի մասը պաշտոնյաներ են: Մարմնավաճառների այս խավի ներկայացուցիչների «վաստակը» մեծ թիվ է կազմում: Ասածիս լավագույն ապացույցն են թանկարժեք ավտոմեքենաները, բջջային հեռախոսները, եվրանորոգ բնակարանները: Միջին խավին դասվող մարմնավաճառների հաճախորդների թիվն այդքան էլ մեծ եւ կայուն չէ, սակայն վճարները բավարար են՝ 40-100 դոլար:

Իսկ փողոցային՝ այսպես ասած ծայրամասային շերտի, 18-50 տարեկան մարմնավաճառների առավելագույն շահույթը մեկ հաճախորդից 30 դոլար է: Նրանց հիմնականում երեկոյան կարող եք հանդիպել հաճախորդների փնտրտուքի մեջ՝ անցուղիներում, հատկապես «Այրարատ» կինոթատրոնի շրջակայքում՝ ուղղակի մեքենաների անփութորեն կիսահենված վիճակում:

Մարմնավաճառների մի խումբ էլ իր աշխատանքը կատարում է Ձեյթունում, 3-րդ մասում, նաեւ տարբեր լքված գործարանների ու հիմնարկների շրջակայքում գտնվող հատուկ մեքենաների մեջ, նույնիսկ 1000 դրամով:

Մարմնավաճառության վերաբերյալ հասարակությունն ունի իր կարծիքը: Մեր հարցումներից արված ընդհանուր եզրակացությունն այն է, որ հասարակությունը խիստ բացասաբար է վերաբերվում մարմնավաճառներին, նրանք չեն ընդունում, որ մարմնավաճառներն ապրելու համար հեշտ ուղի են բռնել. «Ճաշարանում թող աման լվանան, հավաքարարություն անեն»:

Շատերի կարծիքով, սեռական հիվանդություններով չհիվանդանալու եւ չտարածելու միակ ելքը Հայաստանում հասարակաց տներ բացելն է (պետությունն էլ բյուջեն համալրելու համար ամեն ինչի կգնա):

Դժվար թե հնարավոր լինի վերացնել ամենահին մասնագիտությունը, քանի որ մարմնավաճառությունը քրեորեն պատժելի չէ, քրեական օրենսգրքում մարմնավաճառներին վերաբերող ոչ մի հոդված չկա, բացի կավատության մասին 226 հոդվածից:

Իսկ մարմնավաճառները կտրականապես դեմ են հասարակաց տներ բացելուն, ըստ նրանց բացատրության. «Բոլորը, որ իրար գլխի հավաքվեն, տարիքոտի՞ն կտանեն, թե՞ վիդնիին ու ջահելին»:

Նրանք ժամանակ առ ժամանակ մաշկավեներոլոգիական դիսպանսերի համապատասխան բաժնում բժշկական ստուգումներ ու բուժում են անցնում: Այսուհանդերձ, 2000 թվականին ոստիկանությունում հաշվառված տվյալներով՝ 30 մարմնավաճառ արդեն վարակված է վեներական հիվանդությամբ: Հետաքրքրվելով նրանց ճակատագրով՝ պարզ դարձավ, որ ամուսիններից լքված այդ կանանց փողի կարիքն է դրդել մարմնավաճառության: Նրանց հետ զրույցից տեղեկացանք, որ շատ են լինում ընդհարումները հենց մարմնավաճառների միջեւ: Ասենք՝ «Կոմիտաս» ընդդեմ «Ռոսիայի», «Բաղրամյանը»՝ ԳՈՒՄ-ի. «Որ ուրիշ աղջիկ ա գալի, չենք թողնում ըստեղ կանգնի, կարող ա մեր գործին խփի...», այսպես են պատճառաբանում իրենց անհաշտ պահվածքը:

Հարցվածներից ոմանք սա համարում են ժամանակավոր աշխատանք, մինչեւ ուրիշ գործ գտնելը. «Ես իրեք հատ երեխա եմ պահում: Քոչարյանին նամակ եմ գրել, մերժել ա բնակարանի հարցով»: «Բարձրակարգ» կատեգորիային պատկանող մարմնավաճառների մի այլ խումբ համակերպվել է արդեն սովորական դարձած վիճակին եւ առատ վարձատրությանը. «Մի անգամ, որ գնացիր, հա էլ կգնաս, ասաց նրանցից մեկը, ինձ պե՞տք ա ամբողջ օրը 1000 դրամով աման լվամ, որ մի ժամվա մեջ 30 դոլար կարամ առնեմ»:

Այսուհանդերձ, այսպես կամ նախորդի պես մտածողները մեկ է՝ բոլորը զղջում են եւ ընդունում վաճառվածի իրենց թշվառ կարգավիճակը. «Մեղք եմ, բա ի՞նչ եմ, քո ձեռքին եմ նայում, նրա ձեռքին, մեկը կարող ա գլխիս տա: Պետությանը մեղադրենք, որ մեզ վաճառում ենք»:

Ու մարմնավաճառությունը համոթ պետության եւ ազգի ոչ միայն նվազման միտումներ չի ցուցաբերում, այլեւ, ընդհակառակը, ծաղկում է եւ իր շրջանակների մեջ է ներառել արդեն դեռահասներին: Այժմ այն դարձել է բիզնեսի աղբյուր, որով զբաղվում են նաեւ բարոյականության մասին անվերջ ճառեր ասող, ավանդապահ տղամարդիկ, որոնց մեծ մասն իշխանության կազմում է:

ՄԱՐԹԱ ԱՎԱԳՅԱՆ

Էջը պատրաստել են Երեւանի պետ. համալսարանի ժուռնալիստիկայի ֆակուլտետի 2-րդ կուրսի ուսանողները

ՄԵԴԻԱ

Անկախ ռադիոն չի ապահովում ցանկալի որակ

FM կայանների շուրջօրյա եթերում

Վերջերս օր-օրի ավելացող անկախ հեռուստաալիքների հետ ավելացան նաեւ նույնքան անկախ ռադիոկայանները՝ «Հայ-FM», «Ռադիո-հայ», «Արձագանք», «Ռադիո-Վան» եւ այլն (բոլորն էլ FM հեռարձակմամբ): Ներկայումս մայրաքաղաքի բնակչության շուրջ մեկ երրորդն ունի FM անկախ կայաններից օգտվելու տեխնիկական հնարավորություն: Ամեն մի սերունդ նախընտրում է իր ռադիոալիքը: Հարցումները ցույց են տվել, որ ռադիոյի, որպես լրատվության աղբյուրի, ունկնդիրների լսարանը հիմնականում կազմում են մեծահասակները: Վերջիններս նախընտրում են Հանրային ռադիո, «Մայակ» ռադիոկայանները: Երիտասարդները ռադիո չունկնդրելը պատճառաբանում են ծրագրերի անհետաքրքրությամբ: Միաժամանակ այն ունկնդիրների թվում, ովքեր լսում են ռադիո, երիտասարդներն ավելի հազվադեպ են նշում հաղորդումների հետաքրքիր ու լրատվությամբ հագեցած լինելը:

2000 թ. լույս տեսած «ԶԼՄ-ների լսարանի ռեյտինգը» գրքում նշվում է, որ ամենամեծ լսարան ունեն «Ռադիո հայը» եւ «Հայ FM»-ը, ապա՝ «Արձագանքը», իսկ ահա Հանրային ռադիոն իր ունկնդիրների թվով գրավում է վերջին տեղերից մեկը: Չմոռանանք նշել նաեւ «Արմեն-Ակոբ» մշակութային կենտրոնի FM հանրապետական ցանցի մասին (FM 102 հաճախականությամբ): Հանրապետական ցանցն իր մեկուկեսամյա կարճատեւ եթերի ընթացքում արդեն իսկ ունի իր կայուն եւ բավական լուրջ լսարանը:

Ռադիոն այժմ իր ունկնդիրների համար ունի ավելի շատ զվարճացնող ու երաժշտական նշանակություն: Իսկ ի՞նչ երաժշտություն է հրամցվում այսօրվա ռադիոունկնդիրին: Մեր դիտարկումներից պարզ է դարձել, որ նրանց մեծ մասը նախընտրում է արտասահմանյան երաժշտություն, որոշակի վերապահումներով նաեւ հայկական էստրադա՝ «Հայ FM», «Ռադիո Վան», «Արձագանք»: Իսկ ահա «Ռադիո հայն» ունի «մեծ» ռաբիսի մեծ լսարան: Ի դեպ, նախորդները ռաբիսը բնութագրում են որպես աղավաղված, ոչ հայկական, անորակ ու անճաշակ երաժշտություն: Զգալի թիվ են կազմում նաեւ ռուսական ռադիոկայանների («Русское радио», «ХИТ FM») ունկնդիրները: Դասական երաժշտության բացը ռադիոեթերում լրացնում է FM հանրապետական ցանցը:

Զվարճալի ու երաժշտական հաղորդումների մատուցման գործում խիստ կարեւորվում է ռադիոհաղորդավարների՝ դիջեյների աշխատանքը: Երբեմն դիջեյ-ունկնդիր կապն այնքան է մտերմանում, որ վերածվում է ամերիկյան շեշտադրությամբ ժարգոնային խոսակցության (իսկ ուղղախոսության մասին խոսք անգամ չկա):

Դիջեյն իր ունկնդիրներին առավոտյան ողջունում է «արեւի լույս աշխարհ գալով», ապա «հրամցնում» է բազմաոճ ու բազմաբովանդակ երաժշտություն: Իսկ եթե մի քանի օրվա «չկապվող» հեռախոսազանգերից հետո հաջողվի կապվել, ապա դիջեյական ջերմ ու կասկածելի «ջրային» համբույրից հետո հաղորդավարը կգտնի «պախկված» ձայնագրությունը եւ կկատարի ձեր երաժշտական պատվերը: Բայց մինչ այդ մի փոքրիկ երկխոսություն՝ բազմաբնույթ ու տարօրինակ հարցերի տարափով. «Ո՞վ եք, որտեղի՞ց եք, որտե՞ղ եք սովորում, ձեր աչքերի գո՞ւյնը»: Սա լավագույն դեպքում: Եվ վերջապես. «Ո՞վ է ձեր առաջին տղամարդը»...

Ահա FM-ի շուրջօրյա եթերի խճանկարը:

Այսպիսով, ռադիո եւ հեռուստաալիքների եթերային ազատությունը չի ապահովում ցանկալի որակ: Ռադիոյի առավելությունն այն է, որ ազատում է մեզ նույն անորակ ու անճաշակ պատկերի ականատեսը լինելու տհաճությունից:

ԱՍՅԱ ՄԽԻԹԱՐՅԱՆ

ԱԶԳ

Օրվա հյուրերով

«Հայ-թուրքական հաշտեցման հանձնաժողովի» անդամների հայտարարությունը

Հազվադեպ անկաշկանդ ոճով գրված եւ անընդունելի տեսակետներով լեցուն այս հայտարարությունը տպագրում ենք ամբողջությամբ առաջիկայում դրանց անդրադառնալու խոստումով: Մինչ այդ չենք կարող չնշել, որ պարզապես սուտ են խոսում հայտարարությունն ստորագրողները, երբ փորձում են հավաստացնել, թե «աշխարհի տարբեր կողմերից հայերի մեծ մասն իրենց աջակցությունն» են հայտնել այս նախաձեռնությանը: Մեզ հայտնի հայկական միայն մեկ թերթ Նյու Յորքում հրատարակվող «Արմինյն ռիփորթըր» ծախու շաբաթաթերթն է պաշտպանել այդ նախաձեռնությունը մինչեւ այժմ: Իսկ մնացյալը լավագույն դեպքում արտահայտել են խառն զգացումներ կամ տարակարծություններ: Ցավալի է, որ Ամերիկայի հայկական համագումարի նման մի պատկառելի կազմակերպություն այդքան շուտ է վարակվել ՀՅԴ-ական տիպի քաղաքական հնարքներ գործածելու հիվանդությունից:

Անհատական մասնակցության սկզբունքով կազմավորված Հայ-թուրքական հաշտեցման հանձնաժողովի գոյությունն արդեն իսկ նոր հնարավորություններ է ստեղծել հայերի եւ թուրքերի համար: Ողջ աշխարհի տարբեր կողմերից հայերի մեծ մասը իրենց աջակցությունը հայտնեցին ինչպես հրապարակայնորեն, այնպես էլ անհատապես: Նրանք եւս համոզված են, որ հայերի ու թուրքերի միջեւ ուղղակի եւ կառուցվածքային ձեւ ունեցող երկխոսությունը՝ մեզ տանջաստող բազմաթիվ հարցերի շուրջ, կարող է հանգեցնել որոշակի առաջընթացի: Շնորհակալ ենք ձեր աջակցության համար:

Անսպասելի չէր նաեւ որոշ կուսակցությունների քննադատությունը: Բայց հուսով ենք, որ նրանք ժամանակ կհասկացնեն ծանրութեթեւ անելու իրենց տեսակետները եւ մեզ հնարավորություն կտան գործելու: Մեզ քննադատողներին խնդրում ենք նաեւ որոշակիացնել, թե ինչ են արել իրենք եւ ինչ են մտադիր անելու մեր գործունեության առանցքը դարձած խնդիրների առնչությամբ, ինչ ուղի են տեսնում մեր ժողովրդի ապագան առավել ապահով դարձնելու համար: Նման՝ քննարկումը չափազանց ուշացել է:

Գնահատում ենք ձեր ըմբռնումը, որ քննարկումների սկզբնական դյուրազգաց փուլերը պետք է փակ ընթանային: Այժմ, երբ հանձնաժողովն արդեն ստեղծվել է, կփորձենք մեր հնարավորությունների սահմաններում պատասխանել ձեզ մտահոգող բազմաթիվ հարցերին, որոնց լուծումը պարտադիր է մեր ընդհանուր նպատակներն իրագործելու համար:

Թույլ տվեք առաջին հերթին կտրականապես հայտարարել, որ սա «պատմական հանձնաժողով» չէ: Հայոց Ցեղասպանության վավերականությունը վիճաբանության առարկա չէ. դա միջազգայնորեն ընդունված փաստ է: Ակնհայտ է նաեւ, որ իրավական, հոգեբանական եւ քաղաքական հարցերը, որոնք ծնունդ են առել այս փաստից, վաղուց ի վեր կարոտ են ռացիոնալ եւ կառուցողական քննարկումների: Ուղղակի երկխոսության բացակայությունը ավելի է բարդացնում վիճակը: Կասկածից վեր է նաեւ այն, որ Հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչումը ինքնին կարեւոր է: Յուրաքանչյուր պետություն պետք է ներկայացնի իր պաշտոնական որոշումը այս հարցի վերաբերյալ: Դա վճռորոշ գործընթաց է, որին, սակայն, հաշտեցման այսօրինակ ջանքերը ոչ մի կերպ չեն խոչընդոտում:

Համաձայն ենք նրանց հետ, ովքեր ասում են, որ իրական հաշտեցում չի կարող լինել, քանի դեռ թուրքերը չեն ճանաչել Հայոց ցեղասպանությունը: Հարցն այն է, թե որն է այս արդյունքին հասնելու լավագույն տարբերակը: Ըստ մեզ, հաշտեցումը գործընթաց է, եւ ոչ թե իրադարձություն: Հանրությանը ներկայացված մեր գործունեության հիմնական սկզբունքները այս առումով ինքնին շատ խոսուն են:

Այդչափ մեծամիտ չենք, որ մտածենք, թե Հանձնաժողովի անդամները լավ գաղափարների կամ լուծումների մենաշնորհ ունեն, եւ բացարձակապես չենք ենթադրում, որ այս մարմնի գործունեությունը կարող է փոխարինել հայ-թուրքական պետական ուղղակի կապերը: Հանձնաժողովի առաջին համաձայնեցված քայլը եղել է այլոց խորհուրդները լսելը եւ դրանք հաշվի առնելը: Միաժամանակ հավաստացած ենք, որ Հանձնաժողովի գործունեությունն առաջին քայլն է, որը օրինակ կծառայի նման ջանքերը քաջալերելուն եւ այլ նախաձեռնություններ խրախուսելուն, որոնց նպատակը անցյալը վերլուծելն է եւ ապագան բարելավելը:

Հայ ժողովուրդը այլեւս չի հավատում դեմագոգների սուտ խոստումներին: Դրանց կեղծիքը բացահայտվել է: Նույնը վերաբերում է նրանց, ովքեր հավաստացնում են, թե ինչ-որ երրորդ երկիր մի կողմ կդնի իր ազգային շահերը եւ կստիպի Թուրքիային հաշտվել: Հայ պատմաբանները փաստում են, որ այս միամիտ հավատը չփրկեց մեր ազգին 19-րդ դարում եւ 20-րդ դարասկզբում:

Հայոց ցեղասպանության հարցը միակ խնդիրը չէ, որը տանջաստում է հայերին եւ թուրքերին: Մենք մտադիր ենք կատարել խոր ուսումնասիրություններ, ճշտել տարբերությունները եւ որոնել ընդհանուր եզրեր: Հարգանքով ենք վերաբերվում հանձնաժողովի անդամ մեր գործընկերներին եւ հավատում ենք, որ նրանք արժանի են վստահության՝ փոխըմբռնում ենթադրող այս գործընթացում ներգրավվելու համար:

Հանձնաժողովին մաս կազմելով իբրեւ չորս առանձին անհատ՝ մենք գործում ենք որպես միասնական թիմ: Մեր կրթությունն, աշխատանքային փորձն ու ներկայիս զբաղմունքները տարբեր են: Ակնկալելով, որ մեզ արդար հնարավորություն է տրվելու երկու ժողովուրդների հաշտեցմանը միտված քայլ անել՝ որեւէ հավակնություն չունենք ներկայացնելու ողջ հայությունը կամ Հայաստանի կառավարությունը: Հայաստանի ղեկավարները ազնվորեն հաստատեցին, որ իրենք տեղեկացվել են գործընթացի մասին, եւ իրավացիորեն հայտարարեցին, որ սա կառավարությունների նախաձեռնություն չէ:

Այսուհանդերձ, շնորհակալ ենք տարբեր կողմերից մեզ ցուցաբերած աջակցության համար: Հուսով ենք, որ մեր ջանքերը կնպաստեն պետական հարաբերությունների բարելավմանը, ինչը համարում ենք շատ ավելի կարեւոր:

Դեռեւս ստույգ չէ, թե երբ կհամալրվի մեր կազմը, բայց համոզված ենք, որ հարկ է ավելի շատ մարդ ներգրավել: Մենք ակնկալում ենք առաջընթաց եւ հաջողություն, որոնց հիմքը համարում ենք մեր առաջին քայլը: Այն արդեն արվել է:

ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ԱՆԴԱՄՆԵՐ

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ԱՐԶՈՒՄԱՆՅԱՆ
ԴԱՎԻԹ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ
ՎԱՆ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ
ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՄԻՀՐԱՆՅԱՆ
1 օգոստոսի, 2001 թ.

Աղասին նորից առաջին դիրքում է

ԵՐԵՎԱՆ, 1 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ամերիկահայ թենիսիստ Անդրե Աղասին նորից վերադարձավ համաշխարհային թենիսի առաջատարի իր դիրքին: Երկար ժամանակով հրաժեշտ տալով առաջին տեղին, նա կարողացավ հաղթահարել անձնական եւ մարզական պրոբլեմները՝ նկատելիորեն բարելավելով իր խաղը: Մարզական մեկնաբանների կարծիքով, դրան մեծապես նպաստեց նրա ապագա հայր դառնալու փաստը եւ ամուսնությունը հանրաճանաչ գերմանացի թենիսիստուհի Շտեֆի Գրաֆի հետ:

Մյուս կողմից, Սարգիս Սարգսյանը աշխարհի 100 լավագույն թենիսիստների ցուցակում զբաղեցնում է 75-րդ հորիզոնականը: Լեհաստանի Սոպոտ քաղաքում կայացած միջազգային մրցաշարում նա դուրս եկավ կիսաեզրափակիչ, տանելով 3 հաղթանակ:

Օրերս Ս. Սարգսյանը մեկնարկելու է եւս մեկ միջազգային մրցաշարում:

@rminco
Global Telecommunications

ՆՈՐ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

- Ինֆորմացիայի վերականգնում
- Համակարգչային սարքավորումների վերանորոգում

ՆՈՐ ԳՆԵՐ, ՆՈՐ ՀՆԱՐԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ԻՆՏԵՐՆԵՏ քարտի օգտագործում
20% ցածր գներով

- Գիշերայինը՝ ամսական $ 20
- Շուրջօրյան՝ ամսական $ 50
- Էլ. փոստը՝ ամսական $ 10

Հեռ.՝ 52-43-51, 52-63-26
E-mail: support@arminco.com
WEB: http://www.arminco.com

CALIFORNIA PIZZA

Վայելեք որակյալ լցնովի գարեջուր
ճաշատեսակներ
պիցցաներ
սենդվիչներ
աղցաններ

Jager BEER

Այցելեք ԱԲՈՎՅԱՆ 21 և կիամոզվեք
Առաքման համար՝
Հեռ: 543-100 և 586-395

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Երեւանի քաղաքապետարանի պետական սեփականություն համարվող հողերի օտարման աճուրդային հանձնաժողովը հայտարարում է Երեւան քաղաքի «Կասկադ» համալիրին հարող տարածքների հողերի աճուրդային վաճառք

Համառոտ տեղեկություններ աճուրդի առարկայի եւ կազմակերպման մասին

Երեւան քաղաքի «Կասկադ» համալիրին հարող աջ եւ ձախ տարածքների կառուցապատման ծրագիրը հաստատվել է ՀՀ կառավարության 25.11.2000 թ. հ. 775 որոշմամբ: Համալիրին հարող աջակողմյան եւ ձախակողմյան հատվածների առանձին լոտերով աճուրդով օտարման ենթակա հողամասերը կազմում են այդ ծրագրի բաղկացուցիչ մասերը: Նշված տարածքների հողամասերը թույլատրվել է օտարել աճուրդով ՀՀ կառավարության 29.05.2001 թ. հ. 463 որոշմամբ: Օտարման ենթակա հողամասերը գտնվում են տարածքագնահատման 1-ին եւ 2-րդ գոտու սահմանագծում:

Աճուրդով վաճառվող հողամասերի մեկնարկային գինը յուրաքանչյուր 1 քմ-ի համար սահմանված է ձախակողմյան տարածքի համար 25 ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամի, իսկ աջակողմյան տարածքի համար 20 ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամի չափով:

Աջակողմյան 7.38 հա հատվածի աճուրդով օտարման ենթակա 2-3 հարկանի առանձնատների եւ դրանց սպասարկման օբյեկտների, ինչպես նաեւ հասարակական բնույթի այլ շենքերի կառուցման համար նախատեսվող հողամասերի ընդհանուր մակերեսը կազմում է 2.46 հա, մնացած 4.92 հա կառուցապատողի կողմից կանաչապատման եւ բարեկարգման ենթակա տարածք է, որն աճուրդում հաղթողին նախապատվության իրավունքով կարող է տրվել վարձակալության: Նշված տարածքի համար ճանապարհների եւ մայթերի ընդհանուր մակերեսը կազմում է 5500 քմ: Տարածքում ստորգետնյա ինժեներական հաղորդագծեր են նախատեսվում կառուցել գազամուղ՝ 1600 գծմ, ջրմուղ՝ 1830 գծմ, կոյուղի՝ 1550 գծմ էլեկտրահաղորդման, գծեր՝ 1600 գծմ, տարածքի կառուցապատման համար ժամկետ է սահմանվում 3 տարի:

Ձախակողմյան հատվածի 1-ին հերթի կառուցապատման ընդհանուր մակերեսը կազմում է 12,6 հա, որից 2-3 հարկանի առանձնատների եւ դրանց սպասարկման օբյեկտների, ինչպես նաեւ հասարակական բնույթի այլ շենքերի կառուցման համար աճուրդով օտարման ենթակա հողամասերի ընդհանուր մակերեսը՝ 5.04 հա, մնացած 7.56 հա կառուցապատողի կողմից կանաչապատման եւ բարեկարգման ենթակա տարածք է, որն աճուրդում հաղթողին նախապատվության իրավունքով կարող է տրվել վարձակալության: Թաղամասային ներքին ճանապարհներն ըստ գործող նորմերի պետք է կապվեն Սարալանջի փողոցի, Մարշալ Բաղրամյան պողոտայի նրբանցքի հետ, որոնք ընդհանուր մակերեսը կազմում է 55200 քմ: Տարածքի սպասարկման համար անհրաժեշտ է կառուցել ինժեներական հաղորդագծեր՝ գազամուղ 3375 գծմ, ջրմուղ 5000 գծմ, կոյուղի 3660 գծմ, էլեկտրահաղորդման օդակաբելային ցանց 3190 գծմ, տարածքի կառուցապատման համար ժամկետ է սահմանվում 5 տարի:

ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 210-216 հոդվածներով նախատեսված կանոնների կիրառմամբ սերվիտուտով կարող են ծանրաբեռնվել աճուրդով վաճառվող հողամասերը, որոնցից սահմանափակ օգտվելն անհրաժեշտ է (հարեւան հողամասով անցնելու, երթեւեկելու, էլեկտրահաղորդման, կապի գծերի եւ խողովակաշարերի անցկացման ու շահագործման, ջրամատակարարման եւ հողաբարելավման, ինչպես նաեւ անշարժ գույքի սեփականատիրոջ այլ կարիքների համար, որոնք չեն կարող ապահովվել առանց սերվիտուտի սահմանման):

Աճուրդում հաղթողը պարտավոր է իր սեփական միջոցներով (եւ այլ անձանց միջոցների ներգրավմամբ) նշված ժամկետներում ապահովել «Կասկադ» համալիրի նշված հատվածների կառուցապատումը սահմանված կարգով կազմված եւ հաստատված նախագծերով:

Ծանոթություն. աճուրդային պայմաններով ներառված թվային ցուցանիշներն եւ կառուցվող առանձնատների քանակը, բացի հողատարածքների ընդհանուր մակերեսից, կարող են ճշտվել աշխատանքային նախագծերի մշակման փուլում՝ պահպանելով ծրագրի հիմնադրույթները:

Աճուրդն անցկացվում է փակ եղանակով՝ ՀՀ «Քաղաքացիական օրենսգրքի» եւ ՀՀ իրավական ակտերի դրույթներին համապատասխան:

Աճուրդում հաղթող է ճանաչվում այն մասնակիցը, ով առաջարկում է աճուրդով վաճառվող հողամասերի համար առավելագույն գին:

Աճուրդին կարող են մասնակցել ՀՀ օրենսդրությամբ հողի սեփականության իրավունք ունեցող իրավաբանական, ֆիզիկական անձինք, որոնք աճուրդային հանձնաժողովին կներկայացնեն հայտ, իրավաբանական անձանց դեպքում՝ պետական գրանցման վկայականի պատճենը եւ քաղաքապետարանի նշած բանկային հաշվին մասնակցության վճարի (200 ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամ) եւ վաճառվող հողամասերի մեկնարկային գնի 5 տոկոսի չափով մուծված (փոխանցված) նախավճարի բանկային անդորրագրերի պատճենները:

Աճուրդի պայմանների մանրամասներին ծանոթանալու համար դիմել Երեւանի քաղաքապետարանի տնտեսական քաղաքականության եւ ներդրումային ծրագրերի վարչություն (սենյակ 309, հեռ. 54-18-62):

Հայտերն ընդունվում են մինչեւ ս. թ. սեպտեմբերի 1-ը: Աճուրդը կայանալու է Երեւանի քաղաքապետարանում, 2001 թ. սեպտեմբերի 4-ին, ժամը 11:00-ին:

ԱՃՈՒՐԴԱՅԻՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

«Գինդ» տպագրատուն, Երեւան, Բագրատունեաց 70ա Գրանցման թիւ 65. Դասիչ 69150. Տպաքանակը՝ 3000 Ստորագրուած է տպագրութեան՝ 1. 08. 2001 Գինը՝ 100 դրամ